

UNIVERZITA PARDUBICE

FAKULTA EKONOMICKO-SPRÁVNÍ

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2024

Adéla Prokešová

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní

Komparace financování přenesené působnosti u obcí s rozšířenou působností
Bakalářská práce

2024

Adéla Prokešová

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2023/2024

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Adéla Prokešová**
Osobní číslo: **E21411**
Studijní program: **B0488A050001 Hospodářská politika a veřejná správa**
Specializace: **Veřejná ekonomika a správa**
Téma práce: **Komparace financování přenesené působnosti u obcí s rozšířenou působností**
Zadávací katedra: **Ústav správních a sociálních věd**

Zásady pro vypracování

Cílem bakalářské práce je komparativní analýza financování přenesené působnosti v případě obcí s rozšířenou působností. Budou komparovány výdaje a zdroje zvolených obcí na výkon přenesené působnosti v kontextu dostatečnosti jejího financování. Na základě výsledků budou formulovány závěry.

Osnova:

- Vymezení souvisejících pojmů.
- Charakteristika obecního prostředí a přenesené působnosti s důrazem na financování.
- Výzkum ve zvoleném prostředí.
- Vyhodnocení provedeného výzkumu, shrnutí a formulace závěrů.

Rozsah pracovní zprávy: **35**
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

HENDRYCH, D. Správní právo: obecná část. 8. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. ISBN 978-80-7179-254-3.
KRUNTORÁDOVÁ, I. Politické aspekty financování českých měst. Praha: Univerzita Karlova v Praze. Nakladatelství Karolinum, 2015. ISBN 978-80-246-2744-1.
PEKOVÁ, J. Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. ISBN 978-80-7357-614-1.
PEKOVÁ, J., JETMAR, M., TOOTH, P., Veřejný sektor, teorie a praxe v ČR. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-209-4.
PROVAZNÍKOVÁ, R. Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe. 3. aktualiz a rozš vyd. Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 978-80-247-5608-0.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Jan Fuka, Ph.D.**
Ústav správních a sociálních věd

Datum zadání bakalářské práce: **1. září 2023**
Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2024**

prof. Ing. Jan Stejskal, Ph.D. v.r.
děkan

L.S.

doc. Ing. Jolana Volejníková, Ph.D. v.r.
garant studijního programu

V Pardubicích dne 1. září 2023

Prohlašuji:

Práci s názvem Komparace financování přenesené působnosti u obcí s rozšířenou působností jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 7/2019 Pravidla pro odevzdávání, zveřejňování a formální úpravu závěrečných prací, ve znění pozdějších dodatků, bude práce zveřejněna prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 19. 4. 2024

Adéla Prokešová v.r.

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji panu Ing. Janu Fukovi, Ph.D. za odborné vedení bakalářské práce, užitečné rady a věcné připomínky během vypracovávání bakalářské práce. Děkuji paní doc. Ing. Romaně Provazníkové, Ph.D. za konzultaci. Děkuji rovněž vedoucí odboru finančního a školského na městském úřadě v Dobrušce a vedoucímu odboru finančního na městském úřadě v Novém Městě nad Metují za poskytnuté informace a spolupráci.

ANOTACE

Bakalářská práce se zabývá komparací financování přenesené působnosti u obcí s rozšířenou působností. V první a druhé části jsou charakterizovány základní pojmy a působnost obcí v České republice. Ve třetí části je pojednáno o financování přenesené působnosti, o zdrojích a výdajích obcí na přenesenou působnost, je uvedena charakteristika a výpočet příspěvku na výkon státní správy. Výzkumná část se zaměřuje na komparaci financování přenesené působnosti vybraných obcí s rozšířenou působností.

KLÍČOVÁ SLOVA

obec, přenesená působnost, obec s rozšířenou působností, komparace

TITLE

Comparison of financing decentralized powers at municipalities with extended competence

ANNOTATION

The bachelor thesis deals with a comparison of the financing of delegated competences of municipalities with extended competences. In the first and second part, the basic concepts and competences of municipalities in the Czech Republic are characterized. The third part deals the financing of delegated competences, the sources and expenditures of municipalities for delegated competences, the characteristics and calculation of the contribution to the performance of state administration. The research part focuses on a comparison of the financing of delegated competences of selected municipalities with extended competences.

KEYWORDS

municipality, delegated powers, municipality with extended powers, comparison

OBSAH

SEZNAM ILUSTRACÍ A TABULEK	10
SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK	12
ÚVOD.....	13
1 VYMEZENÍ POJMU VEŘEJNÁ SPRÁVA.....	14
1.1 Veřejná správa	14
1.1.1 Smíšený model veřejné správy	15
1.1.2 Členění veřejné správy.....	15
1.1.3 Územní samospráva.....	17
2 CHARAKTERISTIKA OBECNÍHO PROSTŘEDÍ A PŘENESENÉ PŮSOBNOSTI... 19	
2.1 Obec	19
2.2 Působnost obce	20
2.2.1 Samostatná působnost.....	20
2.2.2 Přenesená působnost	21
2.3 Obec s rozšířenou působností	23
2.4 Financování obcí.....	24
2.4.1 Příjmy obcí.....	24
2.4.2 Výdaje obcí	26
2.4.3 Hospodaření obcí	26
3 FINANCOVÁNÍ PŘENESENÉ PŮSOBNOSTI	28
3.1 Příspěvek na výkon státní správy.....	28
3.1.1 Finanční výše příspěvku za obce a hlavní město Praha.....	29
3.1.2 Postup pro stanovení výše příspěvku na výkon státní správy jednotlivým obcím s výjimkou hlavního města Prahy	33
3.2 Zdroje a výdaje obcí na výkon přenesené působnosti	38
4 KOMPARACE FINANCOVÁNÍ PŘENESENÉ PŮSOBNOSTI U VYBRANÝCH OBCÍ S ROZŠÍŘENOU PŮSOBNOSTÍ	42

4.1	Metodika práce a metodika sběru dat	42
4.2	Město Dobruška.....	43
4.3	Město Nové Město nad Metují	44
4.4	Finanční vývoj příspěvku na výkon státní správy u vybraných obcí s rozšířenou působností	46
4.5	Komparace financování přenesené působnosti měst Dobruška a Nové Město nad Metují	50
4.5.1	Město Dobruška.....	55
4.5.2	Město Nové Město nad Metují	58
4.5.3	Komparace obcí s rozšířenou působností Dobruška a Nové Město nad Metují a shrnutí výsledků.....	60
	ZÁVĚR.....	64
	POUŽITÁ LITERATURA	66

SEZNAM ILUSTRACÍ A TABULEK

Obrázek 1: Schéma veřejné správy v České republice	16
Obrázek 2: Mapa správního uspořádání ČR – obce s rozšířenou působností.....	24
Obrázek 3: Vývoj výše příspěvku na výkon státní správy v součtu za obce za roky 2014–2024	31
Obrázek 4: Grafické zobrazení rozložení příspěvku na výkon státní správy pro obce a hlavní město Praha za rok 2024	33
Obrázek 5: SO ORP Dobruška	43
Obrázek 6: SO ORP Nové Město nad Metují.....	45
Obrázek 7: Grafické zobrazení výše příspěvku na výkon státní správy u vybraných měst v letech 2014-2024	47
Obrázek 8: Vývoj počtu obyvatel SO ORP Dobruška za roky 2015-2022	55
Obrázek 9: Vývoj celkových příjmů a celkových výdajů na výkon státní správy za roky 2015-2023 - ORP Dobruška.....	56
Obrázek 10: Vývoj počtu obyvatel ORP Nové Město nad Metují za roky 2015-2022	58
Obrázek 11: Vývoj celkových příjmů a celkových výdajů na výkon státní správy za roky 2015-2023 - ORP Nové Město nad Metují	59
Tabulka 1: Vývoj výše příspěvku na výkon státní správy v součtu za obce a hl. město Praha v Kč.....	30
Tabulka 2: Rozložení příspěvku na výkon státní správy pro obce a hlavní město Praha pro rok 2024	32
Tabulka 3: Hodnoty koeficientů pro stanovení výše příspěvku na výkon státní správy pro obce (bez obcí s rozšířenou působností) platné pro rok 2024	34
Tabulka 4: Hodnoty koeficientů pro stanovení výše příspěvku na výkon státní správy pro obce s rozšířenou působností platné pro rok 2024	35
Tabulka 5: Vývoj výše příspěvku na výkon přenesené působnosti u vybraných měst v letech 2014-2024	47
Tabulka 6: Data pro výpočet příspěvku pro rok 2024 za město Dobruška a Nové Město nad Metují.....	48

Tabulka 7: Rozložení výše příspěvku na výkon státní správy pro rok 2024 v porovnání zvolených měst	50
Tabulka 8: Počet podílu úvazků rozložených na státní správu, samosprávu, servisní činnost a manažerskou činnost na úřadech v Dobrušce a Novém Městě nad Metují	51
Tabulka 9: Vývoj hodnotících ukazatelů za roky 2015-2023 - ORP Dobruška	56
Tabulka 10: Vývoj příjmů a výdajů na jednoho zaměstnance vykonávajícího státní správu za roky 2015-2023 - ORP Dobruška.....	57
Tabulka 11: Vývoj hodnotících ukazatelů za roky 2015-2023 - ORP Nové Město nad Metují	59
Tabulka 12: Vývoj příjmů a výdajů na jednoho zaměstnance vykonávajícího státní správu za roky 2015-2023 - ORP Nové Město nad Metují	60
Tabulka 13: Vývoj salda za ORP Dobruška a Nové Město nad Metují za roky 2015-2023 v mil. Kč	61
Tabulka 14: Vývoj % krytí přenesené působnosti ORP Dobruška a Nové Město nad Metují za roky 2015-2023	61
Tabulka 15: Vývoj výše salda na 1 obyvatele ORP Dobruška a Nové Město nad Metují za roky 2015-2022 v Kč	62

SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK

ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
EU	Evropská unie
mil.	milion
mld.	miliarda
ORP	Obec s rozšířenou působností
OSPOD	Orgán sociálně-právní ochrany dětí
POÚ	Obec s pověřeným obecním úřadem
PP	Přenesená působnost
SC	Správní centrum
SO	Správní obvod
SS	Státní správa

ÚVOD

Veřejná správa je základní službou veřejnosti, je nepostradatelná pro fungování každého státu. Od vzniku České republiky si veřejná správa prošla důležitými reformami a změnami. V roce 2002 došlo v České republice k významné reformě veřejné správy, v rámci které byly zrušeny okresní úřady. Reforma vedla k vytvoření obcí s rozšířenou působností, které převzaly části pravomocí dříve vykonávaných okresními úřady. Obce s rozšířenou působností vykonávají jak samostatnou působnost, tak přenesenou působnost. K financování přenesené působnosti obce dostávají od státu příspěvek na výkon přenesené státní správy. Již řadu let je řešena otázka, zda je příspěvek dostačující na krytí výdajů spojených s výkonem přenesené působnosti, kterou obce vykonávají. Výši příspěvku určuje Ministerstvo vnitra České republiky podle zákonem stanovené metodiky. Výše příspěvku obcím s rozšířenou působností se odvíjí od velikosti správního obvodu vyjádřeného počtem obyvatel a velikostí správního centra vyjádřeno také počtem obyvatel. Výše příspěvku je proměnlivá. Důležitou roli hraje také rozsah přenesené působnosti obce.

Cílem bakalářské práce je komparace financování přenesené působnosti v případě obcí s rozšířenou působností. Budou analyzovány výdaje a zdroje zvolených obcí na výkon přenesené působnosti v kontextu dostatečnosti jejího financování. Na základě výsledků budou formulovány závěry.

Bakalářská práce je rozdělena do čtyř kapitol. V první části jsou vymezeny základní pojmy, jako je veřejná správa, smíšený model veřejné správy, členění veřejné správy a pojem územní samospráva. Obsahem druhé části je charakteristika obecního prostředí a přenesené působnosti. Je vymezena definice obce, co je to působnost obce a jak se působnost obce dělí, dále je charakterizována obec s rozšířenou působností a je představeno financování obcí. Třetí část se zaměřuje na financování přenesené působnosti, konkrétněji na postup stanovení výše příspěvku na výkon státní správy jednotlivým obcím a finanční vývoj příspěvku. Jsou charakterizovány zdroje a výdaje na výkon přenesené působnosti. Ve čtvrté části je komparováno financování přenesené působnosti u vybraných obcí s rozšířenou působností, jsou stanoveny závěry z pohledu dostatečnosti financování výkonu přenesené působnosti.

1 VYMEZENÍ POJMU VEŘEJNÁ SPRÁVA

1.1 Veřejná správa

Veřejnou správu nelze definovat jednou definicí. Je to dáno tím, že správní právo svým právním přístupem nemůže komplexně uchopit komplikovaný jev veřejné správy. Veřejná správa je charakterizována tím, že vykonává věci ve veřejném zájmu. Na rozdíl od soukromé správy je veřejná správa více vázaná právem. Veřejnou správu lze chápat jako určitý druh činnosti nebo jako instituci, která správu vykonává. V případě vykonávané činnosti jde o správu v materiálním (funkčním) pojetí. Pokud správu vidíme jako instituci, jde o správu ve formálním (institucionálním, organizačním) pojetí. (Hendrych, 2012)

Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, definuje v §4: „*Veřejná správa je službou veřejnosti. Každý, kdo plní úkoly vyplývající z působnosti správního orgánu, má povinnost se k dotčeným osobám chovat zdvořile a podle možností jim vycházet vstříc.*“ (Česko, 2004).

Američtí autoři (2013) publikace *Public Administration: An Action Oriented* definují, že se veřejná správa zabývá řízením veřejných programů. Nejdůležitější závazek veřejné správy je závazek ke službě veřejnosti. Hendrych (2014) uvádí, že pojetí veřejné správy lze chápat jako poskytování služby nebo „governance“. Tento přístup vyznačuje veřejnou správu jako správu veřejných záležitostí nebo vládnutí, které aktivně zapojuje občany a slouží k jejich prospěchu.

Provazníková (2015) ve své publikaci uvádí, že na strukturu veřejné správy lze nahlížet ve dvou hlediscích, a to z hlediska toho, zda stát vykonává veřejnou správu jakožto státní správu svými orgány nebo přenechává některé záležitosti na veřejnoprávní korporace (samosprávný princip).

Kruntorádová (2015) tvrdí, že pojem veřejné správy není legislativně vymezen. Souhlasí s definicí, že se jedná o správu veřejných záležitostí vykonávanou ve veřejném zájmu, a to v realizaci veřejnoprávních subjektů, které správu vykonávají jako povinnost z hodnosti svého postavení jako veřejnoprávních subjektů. Peková a kol. (2005) uvádí, že úlohou veřejné správy na všech úrovních (horizontální a vertikální včetně územní samosprávy) je realizovat politiku státu, která je dána zákony a dalšími podzákonnými předpisy. Veřejná správa je postavena na dělbě moci jako výkon veřejné moci (moc výkonná), ale souvisí i s mocí zákonodárnou a soudní. Další významnou úlohou veřejné správy je přenos informací jak uvnitř veřejné správy, tak i mimo ni. Jedná se například o zajištění evidence obyvatelstva, evidence

podnikatelských subjektů nebo nemovitostí. Velký význam a postavení v činnostech veřejné správy mají informační systémy, které zkvalitňují služby veřejné správy (Peková a kol., 2005).

1.1.1 Smíšený model veřejné správy

Historicky se v jednotlivých státech vyvinuly různé modely místní správy. Neexistuje sjednocený model územní samosprávy, ale také neexistuje sjednocený model státní správy. Lze rozlišit tři modely neboli systémy místní správy. Prvním systémem je systém angloamerický. V tomto modelu má na úrovni nižších správních celků výhradní postavení samospráva. Druhým systémem je systém francouzský, v němž figuruje vícestupňová územní správa, tzv. dekoncentráty. Třetím systémem je smíšený neboli spojený systém místní správy. V decentralizovaném systému mají jak obce, tak vyšší územní samosprávné celky, vedle vlastních samosprávných funkcí také pravomoc vykonávat státní správu spolu s dekoncentrovanými správními jednotkami (Peková a kol., 2019). V České republice (ČR) se v rámci samosprávných obcí a krajů používá model smíšený (podobně jako v Německu a Rakousku), tzn. kombinace samostatné a přenesené působnosti. Tím rozumíme přenos kompetencí, pravomocí a odpovědnosti ze státu na územní samosprávu, a to vše v rámci veřejného sektoru. Z tohoto důvodu se často obce a kraje označují jako orgány veřejné správy a územní samosprávy. Rozhodující ale u nich zůstává samostatná působnost, kterou rozumíme plnění samosprávné funkce. (Peková a kol., 2005)

1.1.2 Členění veřejné správy

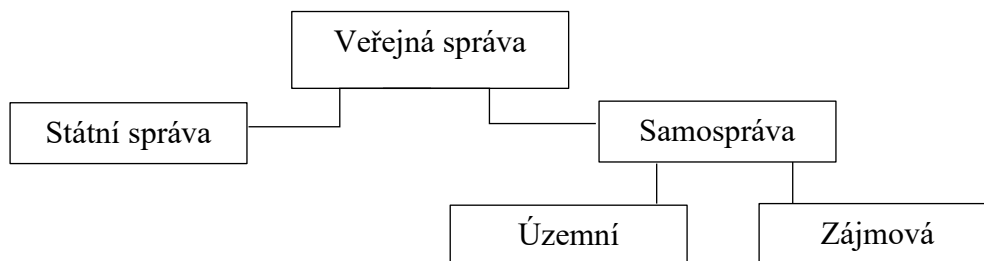
Hendrych (2012) ve své publikaci uvádí, že organizační uspořádání české veřejné správy vymezuje několik kritérií, podle kterých lze členit veřejnou správu. Těmito kritérii jsou: subjekt, působnost, pravomoc, postavení vykonavatelů a zda je státní správa vykonávána přímo nebo nepřímo.

Subjekt veřejné správy – stát, obce a kraje, jiné samosprávné celky, ostatní subjekty veřejného nebo soukromého práva. Působnost, která definuje vykonavatele veřejné správy územně (ústřední správa, regionální správa) a věcně (všeobecná působnost, dílčí působnost). Pravomoc, tj. zda orgán vykonavatele veřejné správy má oprávnění vydávat právní předpisy, správní akty, nebo činit jiné vrchnostenské úkony. Postavení vykonavatelů v určité organizační struktuře veřejné správy. Poslední kritérium se vztahuje pouze na státní správu a to tak, že může být vykonávána přímo nebo nepřímo. (Hendrych, 2012)

Dle Provazníkové (2015) lze veřejnou správu vymezit jako systém, který je tvořen dvěma subsystémy:

- 1) státní správa
- 2) samospráva

Obrázek 1: Schéma veřejné správy v České republice

Zdroj: vlastní zpracování dle (Provazníková, 2015)

Státní správa je vykonávaná státem prostřednictvím souhrnu institucí, a to buď přímo nebo zprostředkovaně, jak již bylo zmíněno výše. Státní správa zahrnuje orgány se všeobecnou působností (ústřední vláda) a orgány se specializovanou působností (ministerstva) (Provazníková, 2015; Peková a kol., 2005).

Přímými vykonavateli státní správy mohou být:

- vláda,
- ministerstva,
- jiné správní úřady
  - s celostátní působností přímo řízené vládou,
  - s celostátní působností řízené ministerstvy,
  - s omezenou územní působností,
- veřejné ozbrojené sbory nebo jiné sbory,
- hlava státu,
- státní úřady vykonávající státní správu mimo její organizační soustavu (nezávislé) atd. (Hendrych, 2012)

Nepřímými vykonavateli státní správy mohou být např.: obecní úřady, pověřené obecní úřady, obecní úřady s rozšířenou působností, krajské úřady atd. (Hendrych, 2012).

Samospráva vykonává své záležitosti samostatně, vlastním jménem a prostředky v rámci stanovených předpisů zákonem. V ČR má podobu územní a zájmové samosprávy,

kde územní samospráva zastupuje určité územní a zájmová samospráva zastupuje určité zájmy (např. profesní komory) (Provazníková, 2015). Hendrych (2012) ve své knize též uvádí, že samosprávu lze popsat jako soubor úkolů veřejné správy, které jsou vymezeny ústavou a zákony. Tyto úkoly jsou svěřeny samosprávné korporaci, která působí samostatně ve jménu své vlastní identity a odděleně od státu. Dále se zmiňuje o tom, že samosprávný celek není podřízen orgánům státu, stát tento celek pouze kontroluje.

1.1.3 Územní samospráva

Dle Provazníkové (2015) územní samospráva neboli územní veřejná správa je ta část veřejné správy, která je vykonávána v rámci kompetentních územně administrativních jednotek, na které je stát rozdělen. Územní veřejnou správu tvoří instituce, které nejsou ústředními orgány státu. Peková a kol. (2005) se své publikaci zmiňují, že územní samospráva představuje uplatňování práva občanů na vlastní samosprávný systém a právo na řízení a správu určitého menšího území v souladu s pravomocemi stanovenými ústavou a zákony za účelem vytvoření potřebných ekonomických podmínek. Uvádějí také, že samosprávou rozumíme samostatné obstarávání a řešení svých záležitostí v mezích práva. Tyto záležitosti spravuje právě nestátní subjekt. Územní samospráva je významný projev demokratizace společnosti.

Peková (2011b) a Provazníková (2015) ve svých publikacích prezentují vznik územní samosprávy:

- přirozeně – jako obce, města, municipality (tj. město s určitou samosprávou). Obec byla a je základem společnosti. Obec je základním stupněm územní samosprávy a zabezpečuje některé statky a služby pro své občany.
- uměle – z vůle státu, jako vyšší stupeň územní samosprávy na regionální úrovni (tj. na území menším, než je stát, a větším, než je obec). Tyto regiony zabezpečují pro občany některé služby podobně jako obec.

Každý stupeň samosprávy představuje:

- územní celek, geograficky ohraničený – tj. charakteristické pro území,
- společenství občanů – tj. hlavní roli hraje občan,
- samosprávu veřejných záležitostí – tj. kompetence (působnost) na daném území týkající se občanů. (Peková, 2011b)

Aby mohla územní samospráva úspěšně fungovat, je nutné vymezit určité předpoklady pro fungování a plnění funkcí územní samosprávy. Těmito předpoklady jsou: legislativní

předpoklady – tj. schvalování zákonů, které jsou potřebné pro chod územní samosprávy a pro vykonávání všech jejích funkcí; ekonomické předpoklady – tj. hospodaření s určitou finanční autonomií. Do těchto předpokladů se zahrnuje vlastnictví majetku, možnost získávat vlastní finanční prostředky a sestavování vlastního rozpočtu. Pokud má být územní samospráva jako nestátní subjekt skutečně samosprávou, je potřeba, aby byla do určité míry finančně nezávislá, tedy aby nebyla závislá pouze na finančních prostředcích státu. Proto je ve většině demokratických zemích cílem, zvyšovat relativní finanční soběstačnost jednotlivých článků územní samosprávy. (Peková a kol., 2005)

2 CHARAKTERISTIKA OBECNÍHO PROSTŘEDÍ A PŘENESENÉ PŮSOBNOSTI

2.1 Obec

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky uvádí: „Česká republika se člení na obce, které jsou základními územními samosprávnými celky, a kraje, které jsou vyššími územními samosprávnými celky“. Dále definuje: „Obec je vždy součástí vyššího samosprávného celku“ (Česko, 1993).

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení) v §1 a v §2 definuje obec: „Obec je základním územním samosprávným společenstvím občanů; tvoří územní celek, který je vymezen hranicí území obce. Obec je veřejnoprávní korporací, má vlastní majetek. Obec vystupuje v právních vztazích svým jménem a nese odpovědnost z těchto vztahů vyplývající. Obec pečuje o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů; při plnění svých úkolů chrání též veřejný zájem vyjádřený v zákonech a jiných právních předpisech.“ (Česko, 2000). V ČR se nachází 6 254 obcí a 4 vojenské újezdy (k 31.7.2023) (Ministerstvo vnitra ČR, 2023a).

Podle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), §3 a §4, se v ČR nachází tyto druhy obcí:

- obce „základní“, které nejsou městy,
- městyse – obec, kterou stanoví na žádost obce předseda Poslanecké sněmovny po vyjádření vlády,
- města – obec, která má alespoň 3 000 obyvatel a pokud ji městem stanoví na návrh obce předseda Poslanecké sněmovny po vyjádření vlády,
- statutární města – města se zvláštním postavením; Kladno, České Budějovice, Plzeň, Karlovy Vary, Ústí nad Labem, Liberec, Jablonec nad Nisou, Hradec Králové, Pardubice, Jihlava, Brno, Zlín, Olomouc, Přerov, Chomutov, Děčín, Frýdek-Místek, Ostrava, Opava, Havířov, Most, Teplice, Karviná, Mladá Boleslav, Prostějov a Třinec,
- Hlavní město Praha – Hlavní město Praha je obsaženo ve zvláštním zákoně, tj. zákon č. 131/2000 Sb., zákon o hlavním městě Praha. (Česko, 2000)

Obec jako základní územní samosprávný celek je veřejnoprávní korporací, reprezentantem veřejných zájmů, pečuje o všestranný sociálně ekonomický rozvoj, je samostatným ekonomickým subjektem, zabezpečuje veřejné služby, může zakládat obecní politiky, může vkládat svůj majetek do společných podniků, musí mít určitou finanční suverenitu.

V mezích zákona je nositelem veřejné moci, hospodaří podle vlastního rozpočtu, spolupracuje a rozvíjí vztahy s jinými obcemi a má právo zvelebovat vlastní obecní majetek. (Peková a kol., 2005)

2.2 Působnost obce

V ČR se působnost obcí dělí na samostatnou působnost a přenesenou působnost. V rámci samostatné působnosti je veřejná správa decentralizována a v rámci přenesené působnosti je veřejná správa dekoncentrována. Decentralizace je přenos moci z jednoho subjektu na subjekt jiný. V systému decentralizované veřejné správy mohou subjekty v rámci své působnosti a svěřené působnosti, rozhodovat samostatně, z vlastní iniciativy, bez zasahování centrálního subjektu. Dekoncentrace je přerozdělení výkonu veřejné správy na více organizačních jednotek. (Kadečka a Riegel, 2009)

Hendrych (2012) ve své publikaci uvádí členění působnosti:

- Územní působnost, která je určena hranicemi územních samosprávných celků. V rámci stanovených hranic jsou obce a kraje a jejich orgány zmocněny vykonávat své úkoly.
- Věcná působnost, do které se řadí veřejné záležitosti různého charakteru.
- Samostatná působnost neboli přirozenou, samosprávnou.
- Přenesená působnost neboli cizí, delegovaná.

2.2.1 Samostatná působnost

Samostatná působnost obce je považována za významnou charakteristiku moderního demokratického zřízení. Chrání zneužívání moci na úrovni jiné než samostatné působnosti. Zároveň samospráva nemůže existovat bez centra moci. (Kruntorádová, 2015)

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení) definuje v §35: „*Do samostatné působnosti obce patří záležitosti, které jsou v zájmu obce a občanů, pokud nejsou zákonem svěřeny krajům nebo pokud nejde o přenesenou působnost orgánů obce nebo o působnost, které je zvláštním zákonem svěřena správním úřadům jako výkon státní správy, a dále záležitosti, které do samostatné působnosti svěří zákon.*“ (Česko, 2000).

Samostatnou působnost vykonávají veřejnoprávní korporace vlastním jménem a na vlastní zodpovědnost. Pokud zákon nestanoví, jestli se jedná o samostatnou nebo přenesenou působnost, vždy se jedná o samostatnou působnost. Při výkonu samostatné působnosti se obce řídí: u vydávání obecně závazných vyhlášek zákonem a při vydávání ostatních

záležitostí se rovněž řídí jinými právními předpisy vydanými na základě zákona. (Česko, 2000; Provazníková, 2015; Hendrych, 2012)

Do samostatné působnosti obce patří: hospodaření obce, sestavování rozpočtů a závěrečných účtů obce, spolupráce mezi obcemi, dobrovolný svazek obcí, spolupráce s právníckými a fyzickými osobami, spolupráce s obcemi jiných států, volby do zastupitelstev v obcích, místní referendum, obecní policie, ocenění významné životní události svých občanů atd. (Česko, 2000). Dále do samostatné působnosti obce na základě zvláštních zákonů můžeme zahrnout například: správu místních poplatků, zřízení dobrovolných hasičů, zřízení a vedení předškolních zařízení, základních škol, základních uměleckých škol, zřízení zdravotnických zařízení a ochrany veřejného zdraví nebo ochranu před alkoholismem (Provazníková, 2015). Samostatná působnost obcí je vzájemně nezávislá. Každý z těchto celků vykonává vlastní záležitosti, tzn. že obce nejsou krajům podřízeny, a tedy jsou při svém výkonu nezávislé. (Hendrych, 2012)

2.2.2 Přenesená působnost

Přenesená působnost obcí je vykonávána v záležitostech, které stanovují zvláštní zákony, a to v základním rozsahu svěřeném obci. Je vykonávána orgány obce na území správního obvodu obce, v rozsahu pověřeného obecního úřadu, v rozsahu obecního úřadu obce s rozšířenou působností. Na výkon a plnění úkolů přenesené působnosti obce obdrží ze státního rozpočtu příspěvek (Česko, 2000). V samostatné působnosti obec vykonává záležitosti, které jsou územnímu samosprávnému celku „vlastní“ jakožto korporaci, která vykonává samosprávu. V přenesené působnosti vykonávají obce záležitosti jiného nositele správy tzn. státu, a tedy vykonávají agendy, které jsou v přenesené působnosti povahy „cizí“. Z pohledu státu jde o nepřímý výkon státní správy. (Hendrych, 2012)

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky v článku 105 uvádí: „*Výkon státní správy lze svěřit orgánům samosprávy jen tehdy, stanoví-li to zákon.*“ (Česko, 1993).

Do přenesené působnosti obce patří vydávat nařízení obce, rozhodovat o místních a účelových komunikacích, jednání o přestupcích, vodoprávní úřad a správa malých toků, povodňový orgán, orgán ochrany přírody a ovzduší atd. (Provazníková, 2015).

Podle rozsahu výkonu státní správy v přenesené působnosti v ČR nalezneme tyto kategorie obcí:

- obce se základní působností,
- obce s pověřeným obecním úřadem,

- obce s rozšířenou působností. (Ministerstvo vnitra ČR, 2016)

V tomto rozdělení se nepřihlíží ke zvláštnímu postavení hl. města Prahy a statutárních měst. Rozšířený rozsah přenesené působnosti mají i obce, které vydávají ověřené výstupy z informačních systémů Czech POINT a obce provádějící ověřování listin a legalizaci. Obce s přístupy do systému Czech POINT nevykonávají tuto službu přímo pro vymezený správní obvod. Služby mohou občané využít na jakémkoli úřadě bez ohledu na místo svého trvalého bydliště. (Ministerstvo vnitra ČR, 2016)

Obce s pověřeným obecním úřadem jsou zakotveny ve zvláštním zákonu č. 314/2002 Sb., o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem. Obce s rozšířenou působností jsou zakotveny ve vyhlášce č. 346/2020 Sb., o stanovení správních obvodů obcí s rozšířenou působností, území obvodů hlavního města Prahy a příslušnosti některých obcí do jiného okresu.

Kompetence obce s pověřeným obecním úřadem jsou dány zvláštními právními předpisy. Pro příklad lze uvést, že obce s pověřeným obecním úřadem mohou vykonávat při výkonu státní správy v přenesené působnosti tyto záležitosti:

- rozhodují o poskytování peněžité a věcné dávky nebo půjčky,
- zajišťují volby do Parlamentu ČR, zastupitelstev krajů, zastupitelstev obcí a do Evropského parlamentu,
- rozhodují v prvním stupni ve správním řízení o právech, právem chráněných zájmech a povinnostech osob,
- jsou vodoprávním úřadem a povolují odběr vod a nakládání s vodami,
- jsou orgánem ochrany přírody,
- jsou orgánem ochrany zemědělského půdního fondu atd. (Provazníková, 2015)

Počet obcí s pověřeným obecním úřadem (POÚ) je v ČR 388 (Ministerstvo vnitra ČR, 2023a). POÚ je také označována jako obec II. typu. POÚ vykonává v rozsahu jemu svěřeném zvláštními zákony přenesenou působnost ve správním obvodu určeném prováděcím právním předpisem. Neplní-li obec svou přenesenou působnost, krajský úřad rozhodne o tom, že pro ni bude přenesenou působnost vykonávat jiná obec, která má k tomu oprávněný obecní úřad (POÚ) a do jehož správního obvodu daná obec přísluší. O převodu příspěvku na výkon přenesené působnosti z důvodu neplnění povinností rozhoduje též krajský úřad. Rozhodnutí vydává krajský úřad v přenesené působnosti. (Česko, 2000)

2.3 Obec s rozšířenou působností

Počet obcí s rozšířenou působností (ORP) je v ČR 205 (Ministerstvo vnitra ČR, 2023a). ORP je také označována jako obec III. typu. Obec s rozšířenou působností vymezuje zvláštní zákon. Obce dostávají na výkon a plnění úkolů v rámci přenesené působnosti příspěvek ze státního rozpočtu (viz kapitola 3).

Kompetence ORP jsou dány zvláštními právními předpisy. Pro příklad lze uvést, že ORP mohou vykonávat v přenesené působnosti tyto kompetence:

- evidence a vedení registru obyvatel,
- vydávání občanských, řidičských průkazů a cestovních dokladů,
- vodoprávní řízení a vydávání souhlasu k vodním stavbám,
- živnostenský úřad,
- ochrana životního prostředí,
- doprava a silniční hospodaření pro silnice II. a III. třídy,
- dávky a poskytování sociálních služeb,
- sociálně právní ochrana dětí,
- péče o staré a zdravotně postižené občany atd. (Provazníková, 2015)

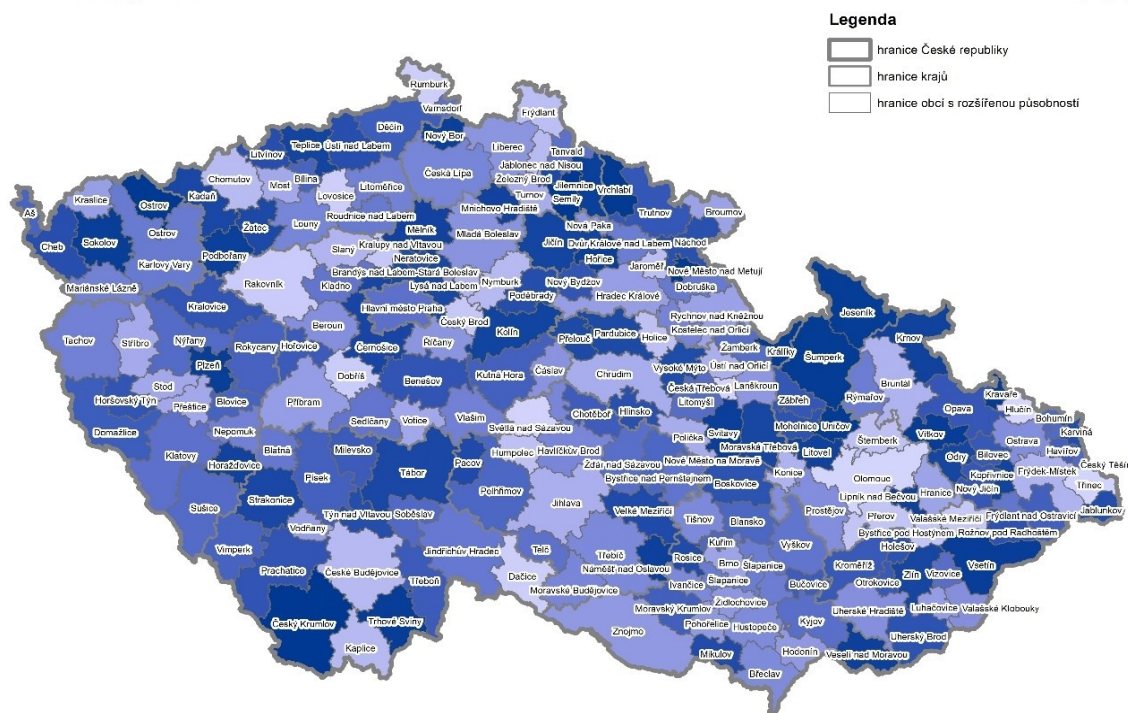
Obce s rozšířenou působností, které vykonávají přenesenou působnost ve správním obvodu jednoho krajského úřadu, mohou uzavřít veřejnoprávní smlouvu. Obecní úřad jedné ORP bude tak vykonávat přenesenou působnost nebo její část pro obecní úřad jiné ORP, která je účastníkem veřejnoprávní smlouvy. K uzavření takovéto smlouvy je potřeba souhlasu Ministerstva vnitra České republiky, které jej projedná s dalšími orgány (Česko, 2000). Veřejnoprávní smlouvy jsou uzavírány od 1. ledna 2003 mezi ORP na přenesený výkon státní správy. Na ORP byly přeneseny některé pravomoci poté, co ke dni 31. 12. 2002 okresní úřady ukončily svou činnost. Veřejnoprávní smlouvu lze uzavřít na dobu určitou, popř. na dobu neurčitou. (Ministerstvo vnitra ČR, 2020a)

Obrázek 2 ukazuje správní uspořádání České republiky s rozdělením na obce s rozšířenou působností k 31. 8. 2019.

Obrázek 2: Mapa správního uspořádání ČR – obce s rozšířenou působností

MAPA SPRÁVNÍHO USPOŘÁDÁNÍ ČESKÉ REPUBLIKY (k 31.8.2019)
Obce s rozšířenou působností

UUR

Podkladová data: ČÚZK

Zdroj: (Ústav územního rozvoje, 2022)

2.4 Financování obcí

Rozpočty obcí nebo krajů jsou sestavovány v rámci soustavy veřejných rozpočtů. Tyto rozpočty jsou na úrovni územních samosprávních celků a jsou nazývány také jako územní rozpočty nebo decentralizované peněžní fondy (Provazníková, 2015). Rozpočet obce je klíčovým prostředkem pro zajištění financování a provozování funkcí územní samosprávy. V praxi je zásadním rozhodnutím rozřazení příjmů, a to v optimální výši. Zejména se klade důraz na příjmy daňové. Rozhodující pro samofinancování územních rozpočtů je nejvhodnější alokace příjmů a výdajů. Tato strategie ovlivňuje schopnost obce financovat své výdaje z vlastních zdrojů, což je podstatou míry samofinancování (Peková, 2011a). Příjmy a výdaje rozpočtu obcí v ČR člení závazná rozpočtová skladba (Peková, 2011b).

2.4.1 Příjmy obcí

V rámci obecních příjmů můžeme vymežit čtyři skupiny zdrojů příjmů do územních rozpočtů obcí. Příjmy do rozpočtů můžeme rozčlenit na příjmy vlastní a cizí. Těmito příjmy jsou: daňové

příjmy, nedaňové příjmy, transfery a dotace, úvěry či půjčky. Daňové příjmy, transfery a dotace, nedaňové příjmy zahrnujeme do tzv. nenávratných příjmů. Úvěry a půjčky tvoří tzv. návratné příjmy, jsou spojeny s povinností obcí je splatit. Mezi příjmy také můžeme zahrnout vlastní kapitálové příjmy. Tyto příjmy obec inkasuje prodejem svého majetku. Prodej majetku označuje jednorázový příjem do rozpočtu obce, který se do budoucna nebude opakovat. (Provazníková, 2015; Peková, 2011b)

Daňové příjmy obcí tvoří velmi důležitý podíl na celkových příjmech rozpočtů obcí. V rámci daňových příjmů se použije rozpočtové určení daní, které určuje, do kterého rozpočtu příslušná daň plyne nebo její podíl a jak velký podíl daní obec inkasuje (Peková, 2011b). Dle rozpočtového určení daní od 1. 1. 2024 obcím připadá přepočtený procentuální podíl 24,92 % z celkového hrubého výnosu daně z přidané hodnoty, stejné procento připadá na daň z příjmů. Přepočtený procentuální podíl znamená, že jsou dána kritéria a koeficienty pro stanovení podílu daně obce na části celostátního hrubého výnosu, podle kterých se vypočítá daná částka, kterou obec obdrží (Finanční správa, 2024). Do rozpočtu obcí z daňových příjmů plyne také daň z nemovitosti ve výši 100 %, která se zahrnuje do svěřených daní (podle místa, kde se nemovitost nachází) (Peková, 2011b).

Nedaňové příjmy se zahrnují mezi příjmy běžné (provozní charakter). Do skupiny nedaňových příjmů začleňujeme příjmy z vlastní činnosti/podnikání, uživatelské poplatky, přijaté sankční příjmy (přijaté pokuty), ostatní příjmy (Peková, 2011b).

Příjmy z podnikání mohou mít podobu podílu na zisku podniků s majetkovým vkladem od obce. Příjmy z pronájmu majetku, který daná obec vlastní, je pak zajištěn dlouhodobý a stabilní příjem obce. Příjmy z finančního investování se mohou zhodnocovat formou termínovaného vkladu nebo investicí do obchodovatelných cizích papírů. U tohoto druhu příjmů závisí na tom, zda má obec volné finanční prostředky, které by mohla využít. Uživatelské poplatky se stanovují pro lokální služby, tj. vodné, poplatky za svoz komunálního odpadu. Poplatky patří mezi běžné příjmy, protože jsou jimi zpravidla financovány běžné výdaje. Příjmy z povahy sankční, neboli sankční pokuty, jsou těžko předvídatelné a mají povahu doplňkových příjmů. Výnosy z pokut mají většinou malý a nahodilý charakter. Mezi ostatní nedaňové příjmy jsou zahrnuty dary nebo výnosy z veřejných sbírek. Oba druhy těchto příjmů mají malý podíl v příjmech územních rozpočtů. (Peková, 2011b)

Transfery a dotace plynou do rozpočtu obce převážně ze státního rozpočtu. Schvalování objemu a struktury dotací probíhá současně s přijímáním státního rozpočtu. Do rozpočtů obcí

jsou poskytovány neinvestiční dotace a investiční účelové dotace. Obce také mohou získat dotace z fondů Evropské unie (EU). Zahrnují se mezi nenárokové dotace a obce o ně musí požádat. Jsou spjaty s konkrétními projekty, které splňují cíle politiky soudržnosti EU. Existují také dotace, které jsou schvalovány zákonem o státním rozpočtu. Jsou schvalovány na daný rok a lze je označit za nárokové neboli dobře plánovatelné pro území rozpočet. V současné době k těmto dotacím zahrnujeme příspěvek k částečné úhradě výdajů spojených s výkonem státní správy, a to pro obce, kraje a hlavní město Prahu, který plyne z kapitoly Všeobecná pokladní správa Ministerstva financí České republiky. (Peková, 2011b)

2.4.2 Výdaje obcí

Podle rozpočtové skladby ČR členíme výdaje na běžné a kapitálové. Druhé členění výdajů je závazné pro územní samosprávné celky. Běžné výdaje neboli neinvestiční výdaje jsou tvořeny například výdaji na platy, nákup zboží a služeb, neinvestiční půjčené prostředky. Mohou zde být zahrnuty i neinvestiční transfery obyvatelstvu, vlastním fondům nebo podnikům. Kapitálové výdaje neboli investiční výdaje, jsou tvořeny například investičními nákupy, nákupy akcií nebo investičními půjčkami (Peková, 2011b; Provazníková, 2015). Mezi konkrétní výdaje obcí v ČR v rámci samostatné působnosti jsou zahrnuty výdaje na školství, sociální péči, zdravotnické služby (polikliniky), svoz komunálního odpadu, pouliční osvětlení, hřbitovy, místní komunikace, vodovody nebo kulturu a rekreaci. Výdaje v rámci přenesené působnosti jsou těžko určitelné. Nejsou k dispozici samostatné údaje, které by určovaly přesné výdaje v této působnosti. Běžné výdaje tvoří většinou část výdajů obcí. (Provazníková, 2015)

2.4.3 Hospodaření obcí

Rozpočtové hospodaření obcí se považuje za mnohem úspěšnější než hospodaření státu. Obce vykazují rozpočtové přebytky, jejich úspory na bankovních účtech rostou a v záporných číslech často nebývají. Z pohledu příjmů obcí jsou nejvýznamnější položkou výnosy ze sdílených daní. Na celkových příjmech obce se podílejí z 60 %. Další významnou položkou příjmů jsou dotace. V roce 2022 dotace tvořily 16 % z celkových příjmů. Tyto příjmy pocházejí z daní zaplacenými lidmi a firmami. Vlastní příjmy obcí, o kterých mohou samovolně rozhodovat, tvoří pouze menšinu, poslední dobou cca 25 %, patří sem např. příjmy z prodeje majetku, místní poplatky. Za nejdůležitější výdaje obcí jsou považovány výdaje na sociální oblast, zdravotní péči a na vzdělání. V roce 2022 se celkové výdaje obcí meziročně zvýšily o 14 %. Nejvyšší podíl na výdajích obcí má správa. (Kameníčková, 2024)

Na konci roku 2023 se územím rozpočtům podařilo hospodařit s historicky nejvyšším kladným saldem rozpočtu, a to ve výši 72,2 mld. Kč. Územně samosprávné celky se tak nacházejí v nejlepší finanční kondici ze poslední léta. V roce 2023 obce omezovaly investice a tím plně nevyužily investičního potenciálu, kterého by mohly dosáhnout. Již od roku 2013 akumulují peněžní prostředky na bankovních účtech. V roce 2023 dosáhla částka na bankovních účtech obcí závratných 479,7 mld. Kč. S ohledem na probíhající inflaci se nepovažuje za výhodné, držet velké množství peněžních prostředků na účtech. Cílem obcí by mělo být (dle zákona č. 128/2000, o obcích (obecní zřízení)) pečovat o všestranný rozvoj území a potřeby občanů. Tím, že obce budou vytvářet nadměrné úspory na svých bankovních účtech, tohoto cíle nedosáhnou. (Deník veřejné správy, 2024)

3 FINANCOVÁNÍ PŘENESENÉ PŮSOBNOSTI

K financování přenesené působnosti slouží zejména dotace, sankční platby a správní poplatky, které obce vybírají za provedené správní úkony.

Financování přenesené působnosti formou příspěvku se zahrnuje do výdajů státního rozpočtu. Přesněji do finančních vztahů k rozpočtům obcí v úhrnech po jednotlivých krajích a plynou z kapitoly státního rozpočtu Všeobecná pokladní správa (Česko, 2023). Všeobecná pokladní správa je spravována Ministerstvem financí České republiky. V rámci této kapitoly jsou rozpočtovány příjmy a výdaje, které není možné zahrnout do jiných kapitol v rámci jejich odvětvového určení. (Provazníková, 2015)

Obce dostávají dotace ze státního rozpočtu. Významnou skupinu dotací představují dotace vyplácené v rámci souhrnného finančního vztahu státního rozpočtu k rozpočtům obcí. Dotace představuje příspěvek (dotaci) na výkon státní správy, který je určený k částečné úhradě výdajů spojených s výkonem státní správy. Dotace je nároková, je vyplácena převážně krajům, které ji pak dělí jednotlivým obcím. (Provazníková, 2015)

V roce 2006 byla přijata metodika pro výpočet příspěvku na výkon státní správy v působnosti obcí. Tato metodika sjednotila přístup pro výpočet příspěvku pro všechny typy působností. Cílem metodiky bylo odstranit finanční nerovnováhy, které vznikly v souvislosti s ukončením okresních úřadů. Jelikož nepoměr v míře krytí výdajů na výkon přenesené působnosti přetrvával, musela být metodika roku 2010 upravena. Pro ORP se nezměnila, ale pro ostatní obce byla zjednodušena (Provazníková, 2015). V roce 2020 byla po usnesení vlády vypracována nová metodika pro stanovení výši příspěvku. Nový dokument Metodika pro stanovení nákladů na výkon státní správy v přenesené působnosti aktualizuje a nahrazuje dosavadní metodiku z roku 2007. Vyšel v platnost 13. července 2020 po usnesení vlády. Dokument slouží jako průvodce pro předběžné vyčíslení nákladů na výkon státní správy. Slouží ministerstvům a dalším ústředním správním orgánům. Tato metodika je závazná pro výpočet nákladů výkonu státní správy v přenesené působnosti. (Ministerstvo vnitra ČR, 2020b)

3.1 Příspěvek na výkon státní správy

Zákon č. 128/2000 Sb. o obcích (obecní zřízení) v §62 uvádí: „*Obce obdrží ze státního rozpočtu příspěvek na plnění úkolů v přenesené působnosti.*“ (Česko, 2000). Příspěvek je určen k částečné úhradě výdajů spojených s výkonem státní správy. Především je určen na mzdové a provozní výdaje spojené se zaměstnanci, kteří vykonávají státní správu. Příspěvek

je doplněn i financemi, které obce vybírají za výkon agend v přenesené působnosti, tj. správní poplatky a příjmy z pokut. Obce mohou od státu na výkon přenesené působnosti inkasovat ještě další finance. Tyto finance mohou mít formu účelových dotací, které např. může získat orgán sociálně-právní ochrany dětí. V ideálním případě jsou tyto zdroje dostačující pro pokrytí platů a provozních nákladů zaměstnanců ve státní správě. Ministerstvo vnitra České republiky organizuje výkon státní správy, která je přenesena na územní samosprávné celky. Jeho role je zajistit přípravu podkladů pro část státního rozpočtu, která je určena pro příspěvky obcím, krajům a hlavnímu městu Praha. (Ministerstvo vnitra ČR, 2023b)

3.1.1 Finanční výše příspěvku za obce a hlavní město Praha

Tabulka 1 ukazuje vývoj výše příspěvku na výkon státní správy v součtu obcí a vývoj příspěvku pro hlavní město Praha za posledních deset let v Kč. Uvedené hodnoty za obce jsou zaokrouhleny na celé stokoruny. Mezi roky 2014 a 2024 je u obcí rozdíl 3,1 mil. Kč. Vývoj mezi roky lineárně roste. V roce 2017 lze pozorovat vyšší nárůst příspěvku z důvodu, že se k příspěvku začíná započítávat příspěvek na veřejné opatrovnictví. Od roku 2018 se do příspěvku začíná započítávat výdej občanských průkazů jako výkonová platba za vyhotovení průkazu a také příspěvek na jednotná kontaktní místa. Od roku 2019 se k příspěvku začíná počítat územní plánování jako platba za úkon. V roce 2020 se připisuje platba za 1 ks při výdeji řidičských průkazů a výkonová složka matriční agendy (platba za jeden úkon dle typu úkonu). Od roku 2021 se připočítává platba za každé zpracované avízo u živnostenského podnikání a příspěvek za aktivaci elektronického čipu občanského průkazu (Sláma, 2020; Ministerstvo vnitra ČR, 2024). Od roku 2022 je k příspěvku připočítávána částka za zkušební komisaře a u veřejného opatrovnictví se nově financují i případy, u kterých došlo ke změně opatrovníka v průběhu roku. Pouze jednorázově se do příspěvku zařadil příspěvek na ubytování osob bez přístřeší, které z důvodu karantény při nemoci COVID-19 musely být v izolaci. A od roku 2024 se nově rozlišují platby za závazná stanoviska vzniklá fikcí v agendě územního plánování (Ministerstvo vnitra ČR, 2024).

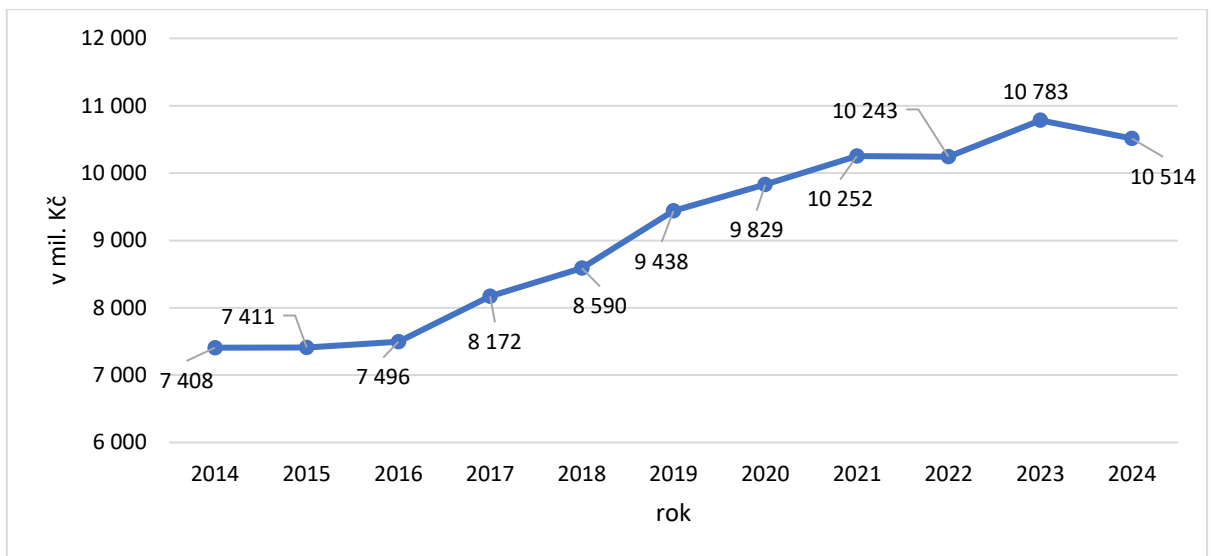
Tabulka 1: Vývoj výše příspěvku na výkon státní správy v součtu za obce a hl. město Praha v Kč

Rok	Obce	Hlavní město Praha
2014	7 407 572 000	816 534 000
2015	7 411 379 000	759 135 827
2016	7 495 652 200	776 524 382
2017	8 172 285 700	844 815 623
2018	8 590 113 100	959 571 000
2019	9 438 270 400	1 075 508 600
2020	9 828 964 200	1 140 915 000
2021	10 251 683 200	1 210 478 100
2022	10 243 159 300	1 236 449 400
2023	10 783 120 200	1 320 632 800
2024	10 514 323 800	1 300 382 716

Zdroj: vlastní zpracování dle (Hlavní město Praha, 2014; Ministerstvo financí ČR, 2018; Ministerstvo financí ČR, 2019; Ministerstvo vnitra ČR, 2023b; Ministerstvo vnitra ČR, 2024)

V grafickém zobrazení na Obrázku 3 je ukázán vývoj výše příspěvku na výkon státní správy za obce bez hlavního města Prahy v rozmezí let 2014-2024 v mil. Kč. Lze pozorovat postupné zvyšování příspěvku na výkon státní správy. V roce 2022 výše příspěvku stagnovala a zůstala téměř na stejné hodnotě jako v roce 2021. V roce 2023 bylo do příspěvku zohledněno nové sčítání obyvatel, které provedl Český statistický úřad (ČSÚ) a dále byl v roce 2023 příspěvek valorizován o 5 % v obecné působnosti. Následně v roce 2024 dochází k mírnému poklesu z důvodu konsolidace veřejných financí, došlo tak k úpravě obecné působnosti v příspěvku, a to - 2 %. (Ministerstvo vnitra ČR, 2024)

Obrázek 3: Vývoj výše příspěvku na výkon státní správy v součtu za obce za roky 2014–2024

Zdroj: vlastní zpracování dle (Ministerstvo vnitra ČR, 2023b; Ministerstvo vnitra ČR, 2024)

V roce 2024 činí příspěvek pro obce a hlavní město Prahu 11 814 706 516 Kč. Z toho 10 514 323 800 Kč je poskytováno obcím a 1 300 382 716 Kč hlavnímu městu Praha. Příspěvek je poskytován ze státního rozpočtu z kapitoly Všeobecná pokladní správa. Celkové výdaje kapitoly Všeobecné pokladní správy činí 273 618 679 558 Kč. (Česko, 2023)

Následující Tabulka 2 představuje rozložení příspěvku pro rok 2024 za všechny obce v ČR a hlavní město Praha, vyjádřeno v Kč:

Tabulka 2: Rozložení příspěvku na výkon státní správy pro obce a hlavní město Praha pro rok 2024

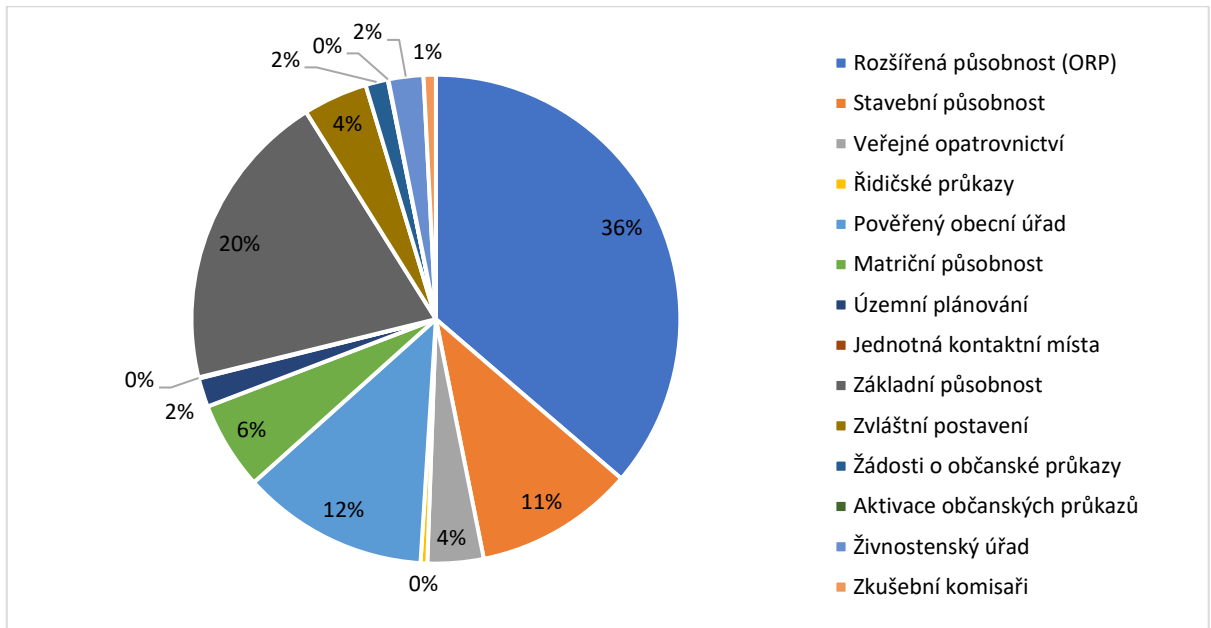
Rozložení příspěvku	Částka v Kč
Rozšířená působnost (ORP)	4 304 495 802
Stavební působnost	1 251 737 179
Veřejné opatrovnictví	439 200 000
Řidičské průkazy	52 553 520
Pověřený obecní úřad	1 465 594 342
Matriční působnost	690 013 733
Územní plánování	226 480 060
Jednotná kontaktní místa	9 144 000
Základní působnost	2 361 266 368
Zvláštní postavení	506 504 490
Žádosti o občanské průkazy	175 944 735
Aktivace občanských průkazů (elektronické čipy)	4 812 745
Živnostenský úřad	273 241 346
Zkušební komisaři	96 451 291

Zdroj: vlastní zpracování dle (Ministerstvo vnitra ČR, 2024)

Z grafického zobrazení rozložení příspěvku na výkon státní správy pro obce a hlavní město Praha na Obrázku 4 je zřejmé, že nejvyšší podíl na celkové výši příspěvku na výkon státní správy připadá na rozšířenou působnost, dále má značný podíl základní působnost, pověřený obecní úřad a stavební působnost. Naopak financování řidičských průkazů, jednotných kontaktních míst, aktivace občanských průkazů, zkušební komisaři zastávají malý podíl v celkové výši příspěvku.

Obrázek 4: Grafické zobrazení rozložení příspěvku na výkon státní správy pro obce a hlavní město Praha za rok 2024

Zdroj: vlastní zpracování dle (Ministerstvo vnitra ČR, 2024)

3.1.2 Postup pro stanovení výše příspěvku na výkon státní správy jednotlivým obcím s výjimkou hlavního města Prahy

U obcí (s výjimkou obcí s rozšířenou působností) se výše příspěvku vypočte jako jedna částka při použití jednoho kritéria, kterým je velikost správního obvodu (SO) nejvyšší dosažené správní role, vyjádřeno počtem obyvatel. (Česko, 2023)

$$P = \frac{B}{A + \sqrt{SO}} \times SO \quad (1)$$

Kde:

P Výše příspěvku na výkon státní správy

A Koeficient daný zákonem

B Koeficient daný zákonem

SO Správní obvod

Hodnoty koeficientů platných pro rok 2024 jsou uvedeny v Tabulce 3:

Tabulka 3: Hodnoty koeficientů pro stanovení výše příspěvku na výkon státní správy pro obce (bez obcí s rozšířenou působností) platné pro rok 2024

Ř.	Rozsah působnosti	A	B
1	Základní působnost	27,97281564	6830500,486
2	Působnost matričního úřadu	282,4498955	15415649,93
3	Působnost stavebního úřadu	63,38635828	13651966,35
4	Působnost pověřeného obecního úřadu	241,2012287	27427070,52

Zdroj: Příloha č. 8, zákon č. 433/2023 Sb., o státní rozpočtu České republiky pro rok 2024 (Česko, 2023)

Hodnoty koeficientů A a B jsou definovány podle rozsahu přenesené působnosti pro výkon státní správy a na celkové velikosti finančních prostředků pro daný rozsah přenesené působnosti. Příkladem je obec, která má působnost stavebního úřadu. U tohoto typu obce se sčítají dvě částky vypočítané na základě dosazení koeficientů A a B, uvedených v Tabulce 3 v řádcích 1 a 3 do výše uvedeného vzorce. Dále se u některých obcí přičítá částka uvedená níže, vyjádřena písmeny B a F. Celková částka příspěvku se podle zásad zaokrouhluje na celé stokoruny. (Česko, 2023)

U obcí s rozšířenou působností se výše příspěvku ($P = P_1 + P_2$) vypočte jako součet částek vypočtených podle vzorce P_1 a P_2 (2).

$$P_1 = \frac{B}{A + \sqrt{SO}} \times SO \qquad P_2 = C \times \left(1 - \frac{SC}{SO}\right) \times SO \qquad (2)$$

Kde:

C   Koeficient daný zákonem

SC   Správní centrum

Hodnoty koeficientů platných pro rok 2024 jsou uvedeny v Tabulce 4:

Tabulka 4: Hodnoty koeficientů pro stanovení výše příspěvku na výkon státní správy pro obce s rozšířenou působností platné pro rok 2024

Rozsah působnosti	A	B	C
Základní působnost	29,04176495	1495203,631	0
Působnost matričního úřadu	293,990933	6129265,023	5139,847748
Působnost stavebního úřadu	39,84266272	4782091,854	9503,536255
Působnost pověřeného obecního úřadu	46,57714812	8663660,48	10815,67996
Působnost obce s rozšířenou působností	1,548782686	3950471,562	34503,20351

Zdroj: Příloha č. 8, zákon č. 433/2023 Sb., o státním rozpočtu České republiky pro rok 2024 (Česko, 2023)

Výše příspěvku je závislá na rozsahu přenesené působnosti výkonu veřejné správy, na velikosti SO vyjádřeného počtem obyvatel a na podílu velikosti SC s velikostí SO, kde velikost SC je vyjádřena počtem obyvatel obce. Hodnoty koeficientů A, B, C jsou vymezeny v závislosti na rozsahu přenesené působnosti výkonu státní správy a na celkovém rozsahu finančních prostředků pro daný rozsah působnosti. Dále se připočítá částka uvedená níže, vyjádřena písmeny D, E, F, G, H, a I, jako výkonové složky příspěvku. U některých obcí se také přičte částka, vyjádřena písmeny A, B a C. Celková částka příspěvku se podle zásad zaokrouhluje na celé stokoruny. (Česko, 2023)

K příspěvku se dále mohou přičítat tyto hodnoty, záleží na rozsahu přenesené působnosti obce. Převzato ze zákona č. 433/2023 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 2024.

- A. Obce s rozšířenou působností se zvláštním postavením, které jsou uvedeny v zákoně č. 433/2023 Sb., o státním rozpočtu České republiky pro rok 2024. Těmito obcemi jsou: Černošice, Nýřany, Šlapanice, Brno, z toho zvláštní matrika, Ostrava, Plzeň. Obce mají stanovenou svoji výši příspěvku.
- B. Financování veřejného opatrovnictví – Financování se týká zletilých osob, které byly podle zákona omezeny ve svéprávnosti, ale i těch, které omezeny nebyly, avšak jim byl jmenován opatrovník na základě jejich návrhu z důvodu obtíží, kterým čelí (zdravotní stav). Obce jako veřejní opatrovníci obdrží příspěvek za každého opatrovance. Částka za jednoho opatrovance pro rok 2024 činí **30 500 Kč**.

- C. Financování jednotných kontaktních míst – Obecní živnostenské úřady plní funkci jednotného kontaktního místa. Za každých započatých 25 řešených dotazů na jednom kontaktním místě za období roku 2022, obce obdrží příspěvek pro rok 2024 **72 000 Kč**. Počty dotazů jsou k dostání v informačním systému spravovaném Ministerstvem průmyslu a obchodu České republiky.
- D. Financování vydávání občanských průkazů – ORP obdrží příspěvek za každou přijatou žádost o vydání občanského průkazu zpracovanou za období roku 2022. Příspěvek se vztahuje pouze na občanské průkazy vydané do 30 dnů. Částka za každý vydaný občanský průkaz pro rok 2024 činí **141 Kč**. Dále může obec získat příspěvek za aktivaci elektronického čipu a za představení jeho funkce při vydání občanského průkazu. Částka za každou aktivaci pro rok 2024 činí **35 Kč**. Počty žádostí a aktivovaných občanských průkazů jsou k dostání v informačním systému spravovaném Ministerstvem vnitra České republiky.
- E. Financování vydávání řidičských průkazů – ORP obdrží příspěvek za každou přijatou žádost o vydání řidičského průkazu zpracovanou za období roku 2022. Částka za každou přijatou žádost o řidičský průkaz pro rok 2024 činí **141 Kč**. Počty žádostí o vydání řidičského průkazu jsou k dostání v informačním systému spravovaném Ministerstvem dopravy České republiky.
- F. Financování matričního úřadu – Celkový objem finančních prostředků určených na financování matričních úřadů se dělí na dvě části. Jedna část je vyčleněna na základě vzorců a koeficientů zmíněných výše. Druhá část je pak rozvržena na základě počtu úkonů, které matriční úřadu provedl za období roku 2022. Za každý provedený zápis v knize narození obdrží příspěvek **768 Kč**. Za každý provedený zápis v knize manželství nebo partnerství obdrží příspěvek **3 072 Kč**. Za každý provedený zápis v knize úmrtí obdrží příspěvek **1 024 Kč**. Za každý provedený úkon vedoucí k určení otcovství se souhlasným prohlášením rodičů obdrží příspěvek **256 Kč**. Informace o počtech zápisů jsou získávány prostřednictvím sběhu dat Českým statistickým úřadem.
- G. Financování úřadů územního plánování – ORP obdrží příspěvek za každé závazné stanovisko vydané za období roku 2022 podle zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu. Částka za jeden úkon pro rok 2024 činí **2 742 Kč**. Za každé stanovisko vydané podle stavebního zákona, které je považováno za souhlasné a bez podmínek je **914 Kč**. Počty vycházejí ze zjišťování prováděného Ministerstvem pro místní rozvoj České republiky.

- H. Financování živnostenských úřadů – ORP obdrží příspěvek za každé avízo (změna a doplnění údajů ze základních registrů a určených informačních systémů), zpracované za období roku 2022. Částka za jeden úkon pro rok 2024 činí **343 Kč**. Počty vycházejí z živnostenského rejstříku spravovaném Ministerstvem průmyslu a obchodu České republiky.
- I. Financování zkušebních komisařů – ORP obdrží příspěvek za každou část zkoušky z odborné způsobilosti k řízení motorového vozidla vykonané za období roku 2022. Za každou vykonanou zkoušku z předpisů o provozu na pozemních komunikacích a zdravotnické přípravy u skupin A, B, T, C a D včetně podskupin obec obdrží příspěvek **109 Kč**. Za každou vykonanou zkoušku ze znalosti ovládání a údržby u skupin C a D včetně podskupin obec obdrží příspěvek **82 Kč**. Za každou provedenou zkoušku z praktické jízdy u skupin A, B a T včetně podskupin obec obdrží příspěvek **328 Kč** a z praktické jízdy u skupin C a D obdrží příspěvek **410 Kč**. Za každou provedenou zkoušku z profesní způsobilosti řidiče obdrží obec příspěvek **219 Kč**. Počty vycházejí z údajů informačního systému spravovaným Ministerstvem dopravy České republiky (Česko, 2023)

Hlavní město Praha má zvláštní finanční vztah k státnímu rozpočtu. Výše příspěvku se stanoví na základě pevné sazby na každých 100 obyvatel trvale bydlících v území, kde hlavní město Praha vykonává státní správu. Sazba pro rok 2024 činí 72 525 Kč na 100 obyvatel. Výše počtu obyvatel je čerpána z dat ČSÚ ke dni 1. 1. 2023. Výše příspěvku na výkon státní správy pro rok 2024 činí celkem 1 300 382 700 Kč, tato částka je rozdělena mezi Prahu jako obec (částka 1 188 740 099 Kč) a Prahu jako kraj (částka 111 642 617 Kč). Složky výkonového financování (např. vydání občanského průkazu) stojí samostatně a nezávisle na příspěvku dle počtu obyvatel. (Česko, 2023; Ministerstvo vnitra ČR, 2023a)

Složení příspěvku na přenesenou působnost se dělí na dvě části podle jednotlivých správních rolí obcí. První část tvoří částka dle počtu obyvatel ve správním obvodu. Do této částky se zahrnuje: základní působnost, působnost pověřeného obecního úřadu, působnost stavebního úřadu, působnost obce s rozšířenou působností. Druhou část příspěvku tvoří výkonové financování, do kterého se zahrnuje: veřejné opatrovnictví, výdej řidičských průkazů, jednotná kontaktní místa, územní plánování, výdej občanských průkazů (+aktivace čipu), živnostenské úřady a zkušební komisaři. Zvláštní postavení má působnost matričního úřadu, tento příspěvek je složen, jak z částky dle počtu obyvatel, tak z částky pro výkonové financování. V rámci distribuce finančních prostředků příspěvku na výkon státní správy obec obdrží jednu částku,

kteřá je součtem všech správních rolí obce a výkonových složek, ze kterých je příspěvek složen. Příspěvek se nevyúčtovává a lze ho přirovnat k neúčelové dotaci. Výše částky příspěvku je pevně stanovena a je schvalována v rámci státního rozpočtu. Finální přerozdělení finančních prostředků pro jednotlivé agendy je již v kompetenci vedení obce. (Ministerstvo vnitra ČR, 2023c)

3.2 Zdroje a výdaje obcí na výkon přenesené působnosti

Zdroje neboli příjmy, jimiž jsou hrazeny činnosti spojené s výkonem státní správy:

- příspěvek na výkon státní správy,
- správní poplatky plynoucí z výkonu agend v přenesené působnosti,
- příjmy ze sankčních plateb,
- resortní dotace na výkon státní správy,
- příjmy z veřejnoprávních smluv (Ministerstvo vnitra ČR, 2020b).

S ohledem na současný smíšený model veřejné správy v ČR je v souladu s tímto přístupem, že financování přenesené působnosti probíhá zároveň také z vlastních zdrojů územních samosprávných celků, zejména z daňových příjmů (Ministerstvo vnitra ČR, 2020b).

Příspěvek na výkon státní správy slouží k částečnému pokrytí nákladů spojených s prováděním úkolů státní správy. Příspěvek je územním samosprávným celkům udělován prostřednictvím zákona o státním rozpočtu pro daný kalendářní rok. Ministerstvo vnitra České republiky a Ministerstvo financí České republiky spolupracují na přípravě tohoto návrhu, přičemž Ministerstvo financí České republiky stanovuje maximální finanční rámec pro daný kalendářní rok. Příspěvek zůstává pro celý rok neměnný. Většinová část příspěvku je rozdělena podle velikosti sídla obce a jejího správního obvodu. Obce inkasují správní poplatky v souvislosti s prováděním státní správy. Tyto příjmy jsou zohledněny při určování nákladů související s agendou. Obce získají i sankční platby spojené s vykonáváním přenesených pravomocí státní správy. Do sankčních plateb se například započítávají příjmy z pokut za rychlost naměřenou radary. Stejně jako v případě správních poplatků i tyto příjmy by měly být využity k financování úkolů státní správy. Další možností financování je získávání účelových dotací od ministerstev, které zahrnují metodické vedení dané agendy. Tyto specifické finanční prostředky mohou být poskytovány různými způsoby. Například Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky může poskytovat dotace na provádění agendy sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD). Uzavřou-li obce veřejnoprávní smlouvu a obdrželi-li platbu z těchto smluv, předpokládá

se, že tyto prostředky budou použity k naplnění povinností státní správy. (Ministerstvo vnitra ČR, 2020b)

Náklady na výkon agendy jsou tvořeny ze tří složek, těmito složkami jsou mzdové a ostatní osobní náklady, režijní náklady a jednorázové náklady. Do mzdových a ostatních osobních nákladů se zahrnuje odměna za práci úředníků spojená s vykonáváním agendy, což zahrnuje platy včetně dalších mzdových složek a povinných odvodů. Režijní náklady neboli náklady na provozní činnosti zahrnují náklady spojené s řízením a provozem úřadu, jako jsou například kancelářské potřeby, vybavení kanceláře, energie, telefonní služby, poštovní služby, nájemné, pojištění, školení úředníků a zaměstnanců. Jednorázové náklady se týkají nákupu hmotného a nehmotného majetku, které úřad uskutečňuje jednorázově v reakci na požadavky dané regulacemi pro zajištění výkonu agend. Náklady jednorázového charakteru nejsou zahrnuty do příspěvku na financování státní správy. (Ministerstvo vnitra ČR, 2020b)

Výpočet nákladů na výkon státní správy v přenesené působnosti chápeme jako výpočet nákladů pro každou jednotlivou složku. Pro výpočet máme tři složky, tj. mzdové a ostatní osobní náklady, režijní náklady a jednorázové náklady. Tyto složky se poté sečtou a součtem získáme celkové náklady na výkon agendy přenesené působnosti. Výpočet **mzdových nákladů** prezentuje výši mzdových nákladů na jednoho úředníka, tj. plat a povinné odvody. Výše se určí podle příslušného platového předpisu, který pojímá platové tarify pro daný druh činnosti. K účelu výpočtu mzdových nákladů budou platové tarify navýšeny o netarifní složky platu a povinné odvody. K výpočtu je nutné zařazení výkonu úředníka a jeho činnosti do platové třídy a platového stupně. Při stanovování příspěvku na financování státní správy, zejména pokud jde o určení procentuální výše míry, jakou stát přispívá do rozpočtu ÚSC, je povinen zaměstnavatel zařadit zaměstnance do takové platové třídy, která odpovídá nejnáročnější práci uvedené v katalogu prací ve veřejné správě a správě, kterou zaměstnavatel od zaměstnance vyžaduje. Ostatní osobní náklady se pro účely výpočtu určí jako 25 % z nejvyššího platového stupně pro příslušnou třídu. Mezi ostatní osobní náklady můžeme zahrnout např. osobní příspěvek. Další částí u výpočtu mzdových nákladů jsou povinné odvody, které obsahují sociální a zdravotní pojištění. Pojištění je zaměstnavatel povinen odvádět do státního rozpočtu. **Režijní náklady** jsou další složkou ke stanovení celkových nákladů přenesené působnosti. Pro tyto typy nákladů je stanovena celková hodnota, která se vyjadřuje jako poměr k mzdovým nákladům zaměstnanců, kteří agendu státní správy vykonávají. Pro obce je tato hodnota 48 %. Režijní náklady dělíme na manažerský personál, obslužný personál, provozní výdaje, odpisy, sociální fond a ostatní náklady. Manažerský personál je prvkem režijních nákladů z důvodu nákladů

na platy vedoucího personálu. Do nákladů se ale počítá pouze ta část pracovního úvazku vedoucího pracovníka, která je přímo spojena s jeho řídicí funkcí. Obslužný personál zahrnuje profese, které přímo nejsou zapojeny do provádění agend státní správy nebo samosprávy, avšak jsou nezbytné pro podporu a správný chod úřadu, tj. podatelna, účetní a mzdové oddělení, IT oddělení nebo personální oddělení. Provozní výdaje zahrnují například vodu, plyn, elektrickou energii, pohonné hmoty nebo poštovní služby. Výdaje na materiál zahrnují například ochranné pomůcky, výpočetní techniku, knihy, tisk, drobný hmotný dlouhodobý majetek (počítač, notebook). Ostatní výdaje obsahují například školení a vzdělávání, cestovné, pohoštění, povinné pojistné na úrazové pojištění. Sociální fond a jeho náklady činí 2 % z ročního objemu mzdových nákladů a jsou stanoveny v souladu s pravidly pro vytváření podobného fondu, a to fondu kulturních a sociálních potřeb. Odpisy jsou ve výši 2 % z ročního objemu mzdových nákladů. Do odpisů se zahrnují např. administrativní budovy. (Ministerstvo vnitra ČR, 2020b)

Matematické vyjádření výpočtu režijních nákladů pro obce a kraje. Na úrovni obcí režijní náklady dosahují průměrně 48 % mzdových nákladů. Náklady se dělí na provozní výdaje, výdaje na materiál a ostatní výdaje, které činí 32 % podíl, obslužní personál 9 %, manažerský personál 3 %, sociální fond 2 % a odpisy činí 2 % podíl. Pro účely výpočtu se použije koeficient 0,48 (Ministerstvo vnitra ČR, 2020b). Vzorec (3) pro stanovení režijních nákladů pro obec:

$$R_U = 0,48 \times M_U \quad (3)$$

M_U ... celkové mzdové a ostatní osobní náklady na výkon agendy (Ministerstvo vnitra ČR, 2020b).

Jednorázové náklady jsou poslední položkou pro výpočet nákladů na výkon státní správy v přenesené působnosti. Zahrnují náklady spojené se zřízením jednoho pracovního místa v důsledku zavedení nové agendy a případně další jednorázové náklady potřebné k zajištění provádění této agendy. Náklady jednorázového charakteru nejsou součástí příspěvku na financování státní správy, a proto musí příslušný orgán vždy navrhnout zdroj jejich úhrady. Náklady na výkon agendy určitého typu úřadu (N_U) v ČR jsou stanoveny pro první rok platnosti regulace a zahrnují celkové roční mzdové a další osobní náklady (M_U), spolu s ročními režijními náklady (R_U) a celkovými jednorázovými náklady (J_U).

Vzorec (4) pro náklady na výkon agendy jednoho typu úřadu v ČR (Ministerstvo vnitra ČR, 2020b):

$$N_U = M_U + R_U + J_U \quad (4)$$

Míra krytí agendy státní správy vzniká analyzováním příjmů a výdajů. Je stanovena úroveň pokrytí nákladů spojených s prováděním agendy státní správy v jednotlivých územních samosprávných celcích. Jak již bylo zmíněno výše, příjmovou složkou jsou příspěvky na výkon státní správy, správní poplatky související s výkonem přenesené působnosti, příjmy ze sankčních plateb, dotace na výkon agendy, které plynou ze státního rozpočtu a příjmy inkasované z uzavřených veřejnoprávních smluv. Naopak výdajovou složkou jsou mzdové a ostatní osobní náklady a režijní náklady. (Ministerstvo vnitra ČR, 2020b)

4 KOMPARACE FINANCOVÁNÍ PŘENESENÉ PŮSOBNOSTI U VYBRANÝCH OBCÍ S ROZŠÍŘENOU PŮSOBNOSTÍ

V této kapitole jsou představeny analyzované obce, jejich zdroje a náklady na přenesenou působnost. Předmětem zkoumání je příspěvek na výkon přenesené působnosti z pohledu dostatečnosti jeho výše. Analyzovanými městy jsou města Dobruška a Nové Město nad Metují. Město Dobruška má rozlohou i obyvatelstvem větší správní obvod ORP než Nové Město nad Metují. Komparace mimo jiné ukáže, zda má na financování přenesené působnosti vliv velikost správního obvodu.

4.1 Metodika práce a metodika sběru dat

Hlavní metodou bakalářské práce je komparace. Komparace, neboli srovnání, je vyhledávání shod a odlišností u porovnávaných objektů. Při komparaci je důležité určit objekty komparace a jejich znaky, které budou porovnávány. Obecně je metoda založena na porovnávání určitého zkoumaného problému u porovnávaných jednotek. Jednotky podrobené komparaci jsou subjekty zkoumání, přičemž hlavním cílem je určit, zda se tyto subjekty podobají nebo liší (Ochrana, 2019). Srovnávací metoda sleduje souvislosti, následnosti, podobnosti i rozdílnosti (Reichel, 2009). Dále je použita metoda analýzy, základní matematické a statistické metody. V rámci osvojení teoretických znalostí je použita metoda analýzy textu. Při zkoumání číselných hodnot je použita technika sběru dat, zpracování dat a následná interpretace dat. Data pro výpočty jsou převzata z internetového zdroje MONITOR – kompletní přehled veřejných financí, který vydává Ministerstvo financí České republiky. Z tohoto zdroje jsou čerpány finanční částky pro stanovení příjmů a výdajů na přenesenou působnost státní správy. Jako další ze základních internetových zdrojů je použit zdroj prispevekobce.cz, který je spravován Ministerstvem vnitra České republiky. Zde se nacházejí výše příspěvku, které stát poskytuje obcím na přenesenou působnost a také rozložení podílu jednotlivých agend na výši příspěvku od státu. Pro stanovení počtu zaměstnanců úřadů a počtu zaměstnanců, kteří vykonávají státní správu, jsou použity interní dokumenty městských úřadů. Interní dokumenty jsou také použity v rámci stanovení částky dotace pro OSPOD a pro stanovení výše příspěvku na výkon sociální práce. Částky dotace na OSPOD a příspěvek na výkon sociální práce se přičítají k celkovým příjmům na výkon přenesené státní správy.

4.2 Město Dobruška

Město Dobruška se nachází v okrese Rychnov nad Kněžnou v Královéhradeckém kraji na severovýchodě ČR. Město je ORP, tak i POÚ (Český úřad zeměměřický a katastrální, 2023). K 1. 1. 2023 byl počet obyvatel ve správním obvodu ORP 20 217 a počet obyvatel města 6 571 (Ministerstvo vnitra ČR, 2024).

Město Dobruška je ORP pro tyto obce: Bačetín, Bohdašín, Bystré, České Meziříčí, Deštné v Orlických horách, Dobré, Dobruška, Dobřany, Chlístov, Janov, Kounov, Králova Lhota, Mokré, Očelice, Ohnišov, Olešnice v Orlických horách, Opočno, Podbřezí, Pohoří, Přepychy, Rohenice, Sedloňov, Semechnice, Sněžné, Trnov, Val (Český úřad zeměměřický a katastrální, 2024a).

Na Obrázku 5 je znázorněn SO ORP Dobruška, platný k 1. 1. 2023, který je složen z POÚ Dobruška a Opočno.

Obrázek 5: SO ORP Dobruška

Zdroj: (Český statistický úřad, 2023a)

Městský úřad Dobruška je tvořen těmito odbory a odděleními:

- kancelář tajemníka
  - oddělení informatiky
- odbor dopravy a správy vnitřních věcí
- odbor finanční a školský

- odbor Obecní živnostenský úřad
- odbor rozvoje města
- odbor sociálních věcí a zdravotnictví
- odbor výstavby a životního prostředí
  - oddělení životního prostředí
- oddělení správy budov (Město Dobruška, 2024a).

Město má zřízenou městskou policii, která má celkem 6 příslušníků (Město Dobruška, 2024b).

Chod městského úřadu Dobruška zajišťuje celkem 84,31 úvazků. Z toho 41,86 úvazků vykonává státní správu; 15,42 úvazků vykonává samosprávu; 23,82 úvazků se řadí do obslužné činnosti a 3,2 úvazků zastává manažerskou pozici. Úvazky jsou rozděleny podle podílu na výkon státní správy, samosprávy, obslužné činnosti a manažerské činnosti. Pokud by se podíl úvazků měl určit podle podílu výkonu státní správy a samosprávy, státní správu zastává 73,08 % zaměstnanců úřadu a samosprávu vykonává 26,92 % zaměstnanců. Tato procenta jsou dána přepočítáním úvazků manažerské a obslužné činnosti do úvazků státní správy a samosprávy. Z většinové části vykonává přenesenou působnost odbor obecní živnostenský úřad, odbor sociálních věcí a zdravotnictví, odbor výstavby a životního prostředí, odbor dopravy a správy vnitřních věcí. Počty úvazků vykonávajících státní správu jsou určeny na základě kvalifikovaného posouzení vedoucí odboru finančního a školského na městském úřadě v Dobrušce. (Město Dobruška, 2024c)

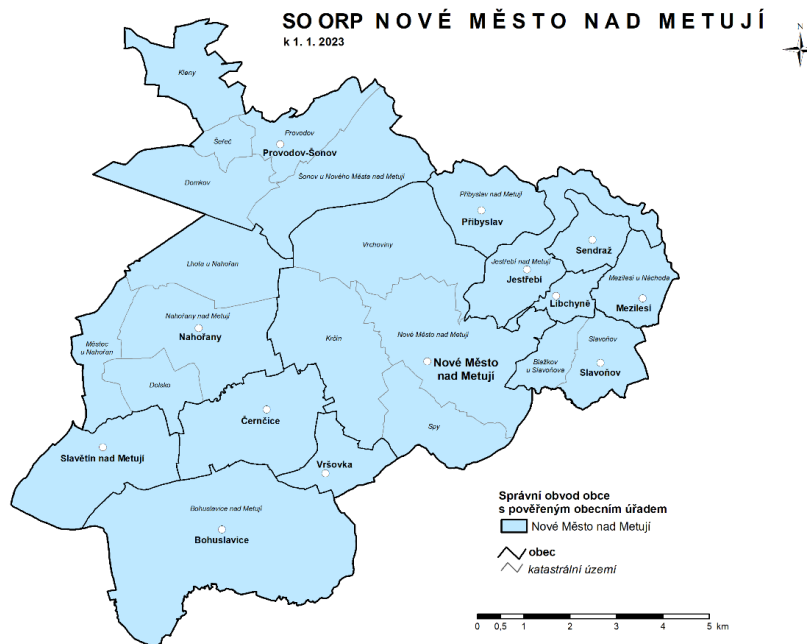
4.3 Město Nové Město nad Metují

Město Nové Město nad Metují se nachází v okrese Náchod v Královéhradeckém kraji na severovýchodě ČR. Město je ORP, tak i POÚ (Český úřad zeměměřický a katastrální, 2024b). K 1. 1. 2023 byl počet obyvatel ve správním obvodu ORP 14 211 a počet obyvatel města 9 378 (Ministerstvo vnitra ČR, 2024).

Město Nové Město nad Metují je ORP pro tyto obce: Bohuslavice, Černčice, Jestřebí, Libchyně, Mezilesí, Nahořany, Nové Město nad Metují, Provodov-Šonov, Přibyslav, Sendraž, Slavětín nad Metují, Slavoňov, Vršovka (Město Nové Město nad Metují, 2024a).

Na Obrázku 6 je znázorněn SO ORP Nové Město nad Metují, platný k 1. 1. 2023.

Obrázek 6: SO ORP Nové Město nad Metují

Zdroj: (Český statistický úřad, 2023d)

Městský úřad Nové Město nad Metují je tvořen těmito odbory a odděleními:

- odbor správy úřadu
  - oddělení informatiky
- odbor finanční
  - oddělení školství a sportu
- odbor majetku města
  - oddělení rozvoje města
  - oddělení majetkoprávní
  - oddělení správy nemovitostí
- odbor správní
  - oddělení dopravy a silničního hospodářství
  - obecní živnostenský úřad
- odbor vnitřních věcí
- odbor sociálních věcí
- odbor sociální prevence
- odbor výstavby a regionálního rozvoje

- oddělení životního prostředí
- odbor technických služeb
- odbor správy lesů
- úsek kontroly a interního auditu.

Město má zřízenou městskou policii, která má celkem 9 příslušníků (Město Nové Město nad Metují, 2024b).

Chod městského úřadu Nové Město nad Metují zajišťuje celkem 79,831 úvazků. Z toho 39,39 úvazků vykonává státní správu; 20,2 úvazků vykonává samostatnou působnost a 20,24 úvazků vykonává servisní činnost. Úvazky jsou rozděleny podle podílu na výkon státní správy, samosprávy, obslužné neboli servisní činnosti. Pokud by se podíl úvazků měl určit podle podílu výkonu státní správy a samosprávy, státní správu vykonává 66,10 % zaměstnanců a samosprávu vykonává 33,90 % zaměstnanců. Tato procenta jsou dána přepočtením úvazků manažerské a obslužné činnosti do úvazků státní správy a samosprávy. Přenesenou působnost státní správy vykonává odbor výstavby a regionálního rozvoje, oddělení dopravy a silničního hospodářství, oddělení živnostenský úřad. Odbory, které vykonávají státní správu i samosprávu jsou odbor správy úřadu, odbor správní, odbor finanční, odbor sociálních věcí. Celková procenta rozdělení funkčních míst na městském úřadě je těžké určit, protože nelze jednoznačně určit, zda zaměstnanec vykonává státní správu nebo samosprávu a v jakém poměru. Počty úvazků vykonávajících státní správu jsou určeny na základě kvalifikovaného posouzení vedoucím odboru finančního na městském úřadě v Novém Městě nad Metují. (Město Nové Město nad Metují, 2024c)

„Ze zkušenosti mohu říci, že jak rozdělení pracovníků na různé činnosti, tak struktura a výše příspěvku jsou v různých městech odlišné a mohou být ovlivněny různými faktory. Kombinace činností státní správy a samosprávy tak prakticky znemožňuje přesný propočet ztrátovosti nebo ziskovosti z příspěvku na výkon státní správy.“ uvedl při e-mailové komunikaci dne 14. 3. 2024 vedoucí odboru finančního na městském úřadě v Novém Městě nad Metují. (Město Nové Město nad Metují, 2024d)

4.4 Finanční vývoj příspěvku na výkon státní správy u vybraných obcí s rozšířenou působností

Tabulka 5 ukazuje vývoj výše příspěvku na výkon přenesené působnosti u vybraných měst Dobruška a Nové Město nad Metují v letech 2014-2024 v Kč, zaokrouhleno na stovky.

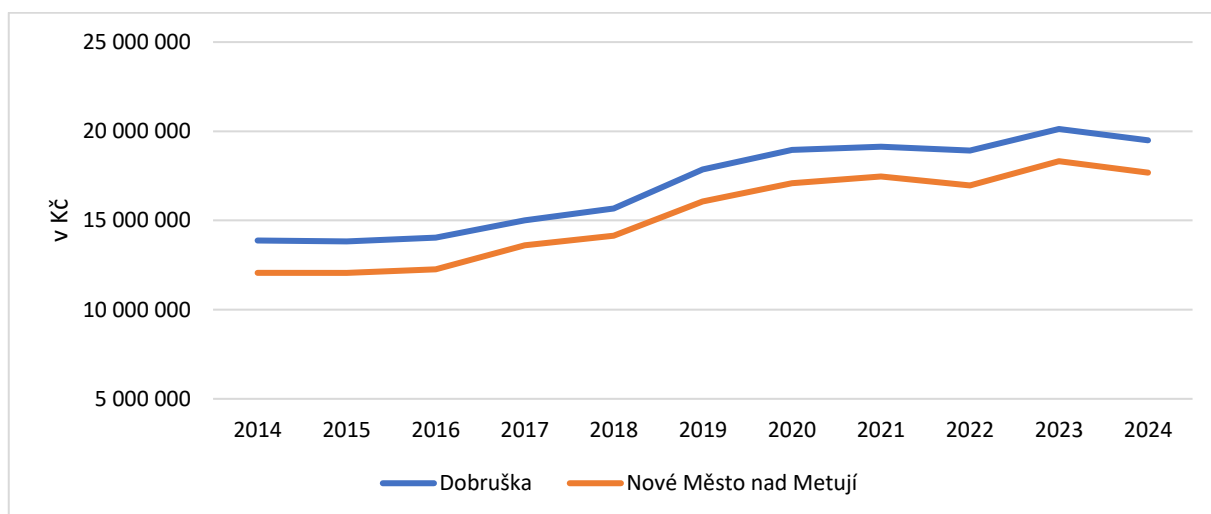
Tabulka 5: Vývoj výše příspěvku na výkon přenesené působnosti u vybraných měst v letech 2014-2024

Rok	Dobruška	Nové Město nad Metují
2014	13 880 500	12 062 500
2015	13 824 800	12 061 000
2016	14 030 200	12 262 700
2017	15 011 100	13 607 300
2018	15 676 400	14 145 300
2019	17 854 700	16 065 000
2020	18 952 500	17 090 300
2021	19 132 500	17 467 600
2022	18 925 900	16 970 000
2023	20 127 500	18 322 700
2024	19 500 800	17 679 700

Zdroj: vlastní zpracování dle (Ministerstvo vnitra ČR, 2023b)

Tabulka 5 v grafickém zobrazení na Obrázku 7 ukazuje, postupný vývoj příspěvku. Je možno pozorovat postupný nárůst výše příspěvku. V roce 2023 nastal nárůst z důvodu valorizace, v hodnotě 5 % pro celou Českou republiku. V roce 2024 byla celorepublikově snížena obecná působnost o 2 % v souvislosti s konsolidací veřejných financí.

Obrázek 7: Grafické zobrazení výše příspěvku na výkon státní správy u vybraných měst v letech 2014-2024

Zdroj: vlastní zpracování dle (Ministerstvo vnitra ČR, 2023b)

Data potřebná pro výpočet příspěvku na výkon státní správy zvolených měst Dobruška a Nové Město nad Metují jsou uvedeny v Tabulce 6, platné k 1. 1. 2023, slouží k výpočtu příspěvku pro rok 2024. Nové Město nad Metují má více obyvatel města, obyvatel ve správním obvodu matričního, stavebního úřadu i ve správním obvodu POÚ, naopak Dobruška má více obyvatel v celkovém obvodu ORP, neboť se skládá ze dvou POÚ. Data jsou převzata z internetové stránky Ministerstva vnitra České republiky prispevekobce.cz (Ministerstvo vnitra ČR, 2024). Data jsou potřebná ke stanovení a výpočtu výše příspěvku na výkon státní správy zvolených měst.

Tabulka 6: Data pro výpočet příspěvku pro rok 2024 za město Dobruška a Nové Město nad Metují

Data	Dobruška	Nové Město nad Metují
Počet obyvatel	6 571	9 378
Počet obyvatel ve správním obvodu matričního úřadu	10 826	12 304
Počet obyvatel ve správním obvodu stavebního úřadu	12 285	14 211
Počet obyvatel ve správním obvodu POÚ	12 285	14 211
Počet obyvatel ve správním obvodu ORP	20 217	14 211
Počet sňatků	35	79
Počet úmrtí	37	48
Počet určení otcovství	53	32
Počet nabraných žádostí: občanské průkazy	2 536	1 930
Počet aktivací: občanské průkazy (elektronický čip)	183	102
Počet nabraných žádostí: řidičské průkazy	760	584
Počet opatrovanců	4	19
Počet aktů územního plánování	129	85
Počet avíz: živnostenský úřad	977	707
Počet zkoušek zkušební komisař: A, B, T, C, D	396	139
Počet zkoušek zkušební komisař: C, D	36	1
Počet zkoušek z praktické jízdy: A, B, T	469	145
Počet zkoušek z praktické jízdy: C, D	54	1
Počet zkoušek z profesní způsobilosti	12	0

Zdroj: vlastní zpracování dle (Ministerstvo vnitra ČR, 2024)

Tabulka 7 ukazuje rozložení výše příspěvku na výkon státní správy pro rok 2024 v porovnání zvolených ORP v KČ. Jak je patrné z výše uvedené Tabulky 6, město Nové Město nad Metují inkasuje vyšší příspěvek na základní působnost, POÚ, i na stavební působnost, naopak město Dobruška inkasuje vyšší příspěvek na ORP. Výrazný rozdíl je u částky, která nese hodnotu vynásobenou počtem opatrovanců, město Nové Město nad Metují má 19 opatrovanců, na rozdíl od města Dobruška, jež má pouze 4. Tento rozdíl je dán tím, že v Novém Městě nad Metují působí sociální služba Chráněné bydlení. Klientům, kterým je poskytována tato služba, vykonává město funkci veřejného opatrovnictví. Další rozdíl ve výši podílu na příspěvku je u matričního úřadu, přesněji u příspěvku, který je počítán výkonově. V Dobrušce bylo přijato více žádostí o občanské průkazy. Nejinak tomu je i u zkušebních komisařů, kteří vykonávají odborný dohled při získávání řidičského průkazu. V Dobrušce bylo provedeno více vykonaných zkoušek než v Novém Městě nad Metují. V roce 2024 činí rozdíl příspěvku na výkon státní správy mezi městy 1 821 020 Kč. V Tabulce 7 je dále znázorněn podíl jednotlivých částek na rozložení výše příspěvku na výkon státní správy v procentech. Lze vyčíst, že příspěvek na aktivaci občanských průkazů se rovná ve své podstatě 0 u obou měst, dále financování řidičských průkazů netvoří znatelný podíl na celkové výši příspěvku. Identický nepatrný podíl je pozorovatelný také u celkového příspěvku na výkon státní správy pro všechny obce ČR a hlavní město Prahu.

Tabulka 7: Rozložení výše příspěvku na výkon státní správy pro rok 2024 v porovnání zvolených měst

Rozložení příspěvku	Dobruška	DKA v %	Nové Město nad Metují	NMnM v %
Základní působnost	310 866	1,6	436 767	2,5
Pověřený obecní úřad	2 186 971	11,2	2 497 692	14,1
Rozšířená působnost	13 682 604	70,2	11 096 232	62,8
Stavební působnost	1 409 578	7,2	1 604 164	9,1
Žádosti o občanské průkazy	357 576	1,8	272 130	1,5
Aktivace občanských průkazů	6 405	0,0	3 570	0,0
Řidičské průkazy	107 160	0,5	82 344	0,5
Veřejné opatrovnictví	122 000	0,6	579 500	3,3
Územní plánování	353 718	1,8	233 070	1,3
Matriční úřad paušálně	245 078	1,3	268 534	1,5
Matriční úřad výkonově	158 976	0,8	300 032	1,7
Živnostenský úřad	335 111	1,7	242 501	1,4
Zkušební komisaři	224 716	1,2	63 203	0,4
Celkem	19 500 759	100	17 679 739	100

Zdroj: vlastní zpracování dle (Ministerstvo vnitra ČR, 2024)

Poznámka: uvedené zkratky v Tabulce 7 – DKA představuje Dobruška, NMnM představuje Nové Město nad Metují.

4.5 Komparace financování přenesené působnosti měst Dobruška a Nové Město nad Metují

V této podkapitole jsou analyzovány zdroje a výdaje zvolených měst na výkon přenesené působnosti v kontextu jejího financování. Zvolenými ORP jsou města Dobruška a Nové Město nad Metují. Finanční částky jsou převzaty z aplikace MONITOR – kompletní přehled veřejných financí, zpracováno Ministerstvem financí České republiky, doplněny vlastními výpočty. Z interních dokumentů městských úřadů jsou převzaty částky dotace na OSPOD a částka příspěvku na výkon sociální práce. K výpočtům pro stanovení celkových příjmů a celkových výdajů na přenesenou působnost státní správy jsou použity vzorce z dokumentu Metodika pro stanovení nákladů na výkon státní správy v přenesené působnosti z roku 2020, vydané

Ministerstvem vnitra České republiky (Ministerstvo vnitra ČR, 2020b). Počty zaměstnanců jsou převzaty z interních dokumentů daných úřadů (Město Dobruška, 2024c; Město Nové Město nad Metují, 2024c). Pro další výpočty jsou použity vzorce pro získání hodnoty salda rozdílem celkových příjmů a celkových výdajů na přenesenou působnost státní správy a procentuální krytí příjmů na přenesenou státní správu. Tyto vzorce jsou zařazeny do základních ekonomických formulí užívaných v ekonomických analýzách. Pro účely této práce jsou některé vzorce modifikovány a poté použity k prokázání stanoveného cíle práce. Výstup ukazatele salda je dále převeden na jednotku počtu obyvatel ve správním obvodu obce s rozšířenou působností. Výstupy ukazatelů celkových příjmů a celkových výdajů na přenesenou působnost státní správy jsou přepočteny na jednotku zaměstnance vykonávající státní správu na dané městském úřadě. Vzorce jsou aplikovány s ohledem na interpretaci a relevantnost výsledků.

Tabulka 8 znázorňuje podíl úvazků vykonávající státní správu, samosprávu, servisní činnost a manažerskou činnost na městských úřadech v Dobrušce a Novém Městě nad Metují. V Novém Městě nad Metují nemají rozdělené úvazky na manažerskou činnost, z tohoto důvodu není pole tabulky vyplněno.

Tabulka 8: Počet podílu úvazků rozložených na státní správu, samosprávu, servisní činnost a manažerskou činnost na úřadech v Dobrušce a Novém Městě nad Metují

Počty úvazků v ORP	Státní správa	Samospráva	Servisní činnost	Manažerská činnost	Celkem
Dobruška	41,87	15,42	23,82	3,2	84,31
Počet úvazků v %	49,66	18,29	28,25	3,80	100
Nové město nad Metují	39,39	20,2	20,24	x	79,83
Počet úvazků v %	49,35	25,30	25,35	x	100

Zdroj: vlastní zpracování dle interních dat úřadů (Město Dobruška, 2024c; Město Nové Město nad Metují, 2024c)

Náklady na přenesenou působnost státní správy jsou složeny ze mzdových nákladů a ostatních osobních nákladů, režijních nákladů a jednorázových nákladů.

Mzdové výdaje (M_U) představují mzdové ohodnocení pracovníků vykonávající státní správu, osobní příspěvek, povinné mzdové odvody, které jsou spojeny se zdravotním a sociálním pojištěním, které odvádí zaměstnavatel za své zaměstnance. Pro účely výpočtu bude použit

vzorec (5), který je převzat z Metodiky pro stanovení nákladů na výkon státní správy v přenesené působnosti (Ministerstvo vnitra ČR, 2020b):

$$M_U = M_{celkem} \times u \quad (5)$$

Kde:

- M_U mzdové výdaje zaměstnanců, kteří vykonávají státní správu
- M_{celkem} celkové mzdové výdaje úřadu (položka výdajů v rozpočtu – Výdaje na platy a obdobné a související výdaje – položka 50) pro daný rok
- u procento úvazků vykonávající státní správu vyjádřený v koeficientu

Pro účely výpočtu mzdových nákladů úvazků vykonávající státní správu budou použity koeficienty, které vyjadřují podíl státních zaměstnanců na celkovém počtu zaměstnanců. Pro město Dobruška bude použito procento úvazků 49,66; vyjádřeno koeficientem $u_1 = 0,4966$. Pro město Nové Město nad Metují bude použito procento 49,35, vyjádřeno koeficientem $u_2 = 0,4935$, uvedeno v Tabulce 8. Tyto koeficienty budou použity, protože do mzdových nákladů státních zaměstnanců se započítávají pouze úvazky, které vykonávají státní správu.

Režijní náklady (R_U) jsou vyjádřeny 48 % ze mzdových nákladů zaměstnanců vykonávajících agendu státní správy. Do režijních nákladů se započítává manažerský personál, obslužný personál, provozní výdaje, materiál, odpisy a sociální fond. Uvedené procento je stanoveno metodikou Ministerstva vnitra České republiky. Pro účely výpočtu bude použit vzorec (6), který je převzat z Metodiky pro stanovení nákladů na výkon státní správy v přenesené působnosti (Ministerstvo vnitra ČR, 2020b):

$$R_U = 0,48 \times M_U \quad (6)$$

Kde:

- R_U režijní náklady na výkon agendy státní správy pro daný rok

Jednorázové náklady tvoří další složku nákladů na výkon státní správy. Náklady jsou spojeny s tvorbou jednoho funkčního místa vzniklého z důvodu zavedení nové agendy, případně další jednorázové náklady na zajištění výkon státní správy. S jednorázovými náklady v bakalářské práci pracovat nelze, protože se prolínají do více let a je obtížné určit jejich výši.

Pro vyčíslení celkových výdajů na výkon státní správy bude použit vzorec (7):

$$CelkemV = M_U + R_U \quad (7)$$

Kde:

CelkemV celkové výdaje na výkon státní správy pro daný rok

Do příjmů, které jsou použity na financování přenesené působnosti, se dle metodiky Ministerstva vnitra České republiky (Ministerstvo vnitra ČR, 2020b) počítá: příspěvek na výkon státní správy, správní poplatky plynoucí z výkonu agend v přenesené působnosti, příjmy ze sankčních plateb, dotace na provoz agendy OSPOD, příspěvek na výkon sociální práce a příjmy z veřejnoprávních smluv. Příspěvek na výkon státní správy je určen k financování přenesené působnosti měst. V rozpočtu je veden jako neinvestiční přijatý transfer ze státního rozpočtu v rámci souhrnného dotačního vztahu a v druhovém rozpočtu zaujímá položku 4112. Správní poplatky jsou daňovým příjmem a jsou použity na financování přenesené působnosti. V druhovém rozpočtu zaujímají položku 1361. Příjmy ze sankčních plateb jsou nedaňovými příjmy a v druhovém rozpočtu jsou pod položkou 221. Dotace na provoz agendy OSPOD a příspěvek na výkon sociální práce, jsou přijaté transfery, které se v rozpočtu objevují na pozici ostatní neinvestiční přijatý transfer ze státního rozpočtu, kde zaujímají položku 4116. Tuto položku ale nelze použít v součtu, protože do je ní zahrnuto více položek, které nesouvisí s výkonem přenesené působnosti. Příjmy z veřejnoprávních smluv v rozpočtech nejsou definovány a v MONITORU se položkově nevyskytují, proto do výpočtu zahrnuty nebudou.

Pro výpočet celkových příjmů na financování přenesené působnosti bude využit vzorec (8), který je převzat z Metodiky pro stanovení nákladů na výkon státní správy v přenesené působnosti (Ministerstvo vnitra ČR, 2020b):

$$CelkemP = P + DP + NP + OSPOD + SP \quad (8)$$

Kde:

P	Neinvestiční přijatý transfer ze státního rozpočtu v rámci souhrnného dotačního vztahu pro daný rok
DP	Daňový příjem – správní poplatky plynoucí z výkonu agend přenesené působnosti pro daný rok
NP	Nedaňový příjem – příjmy ze sankčních plateb pro daný rok

OSPOD	Dotace na výkon agendy OSPOD pro daný rok
SP	Příspěvek na výkon sociální práce pro daný rok
CelkemP	Celkové příjmy na financování přenesené působnosti pro daný rok

Pro prokázání komparace byly užity vzorce, které již nejsou obsaženy v metodice pro stanovení nákladů na výkon státní správy v přenesené působnosti Ministerstva vnitra České republiky. Vzorce jsou obsaženy a běžně užívány ve finančních analýzách. Některé vzorce jsou modifikovány pro účel bakalářské práce.

Pro stanovení výše rozdílu celkových příjmů a celkových výdajů na výkon státní správy bude použit vzorec (9). Rozdíl celkových příjmů na výkon přenesené působnosti státní správy a celkových výdajů na výkon přenesené působnosti státní správy bude dán saldem financí na výkon přenesené působnosti pro daný rok.

$$\text{Saldo} = \text{CelkemP} - \text{CelkemV} \quad (9)$$

Aby bylo možné určit, jaký podíl mají celkové příjmy na celkových výdajích na přenesenou působnost státní správy, použije se vztah vyjádřený v procentech (10):

$$\% \text{ krytí PP} = \frac{\text{CelkemP}}{\text{CelkemV}} \times 100 \quad (10)$$

Další vztah, který lze použít ke komparaci daných měst, je saldo na jednoho obyvatele správního obvodu ORP, které je stanoveno rozdílem celkových příjmů a celkových nákladů na jednoho obyvatele správního obvodu, vyjádřeno vzorcem (11):

$$\text{saldo na 1 obyv.} = \frac{\text{Saldo}}{\text{obyv.SO}} \quad (11)$$

Kde:

obyv.OS   jeden obyvatele OS ORP daného města

K porovnání daných měst lze také použít ukazatel výdajů na jednoho zaměstnance vykonávajícího státní správu. Ukazatel je stanoven celkovými výdaji na přenesenou působnost dělenými počtem zaměstnanců vykonávajících přenesenou státní správu, tento vztah bude vyjádřen vzorcem (12):

$$V \text{ na 1 zaměst.} = \frac{\text{CelkemV}}{u} \quad (12)$$

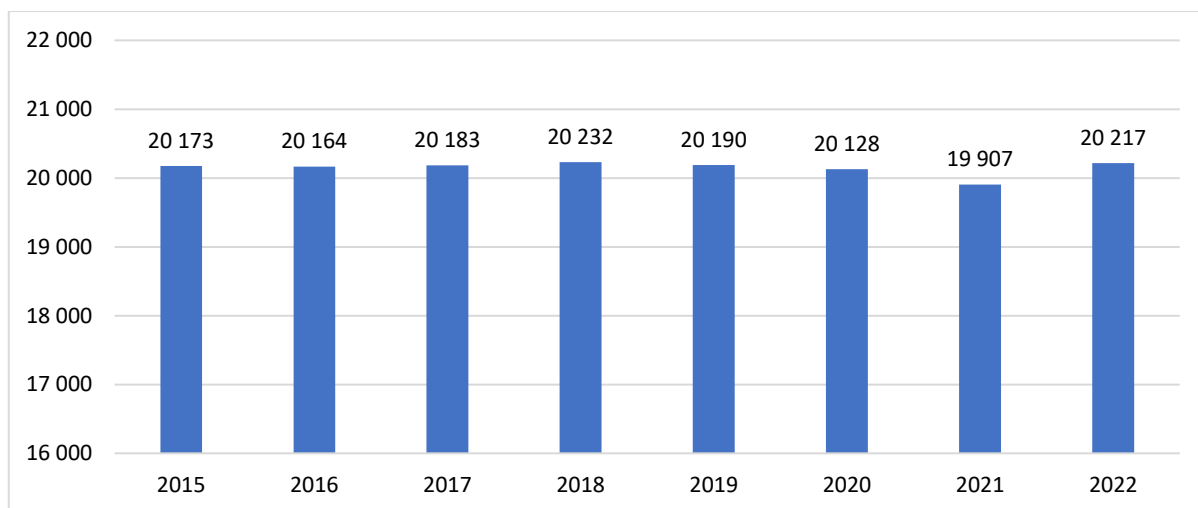
Pro určení příjmů na jednoho zaměstnance vykonávajícího státní správu, použijeme vzorec (13). Vyjádřený celkovými příjmy na přenesenou působnost dělenými počtem zaměstnanců vykonávajících přenesenou státní správu.

$$P \text{ na } 1 \text{ zaměst.} = \frac{\text{Celkem}P}{u} \quad (13)$$

4.5.1 Město Dobruška

Pro účely výpočtů je nutno uvést vývoj počtu obyvatelstva ve správním obvodu ORP města Dobruška za roky 2015-2022, uvedeno k 31.12. daného roku, který je ukázán na Obrázku 8. Obyvatelstvo ve správním obvodu ORP je ve své podstatě neměnné, až na rok 2021, kde byl zaznamenán mírný pokles obyvatelstva, který byl roku 2022 opět navýšen.

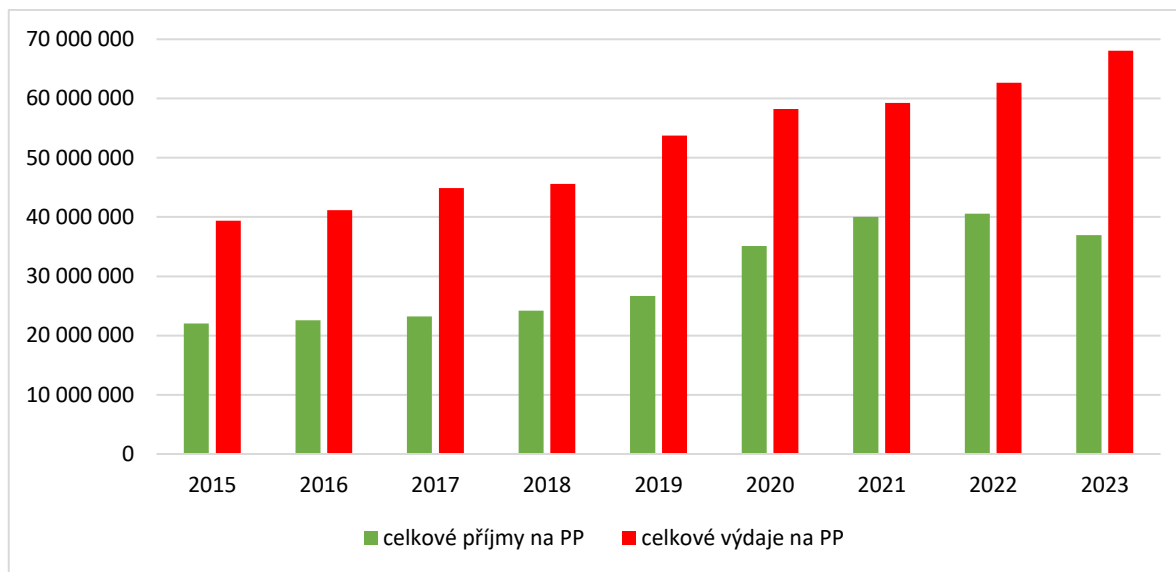
Obrázek 8: Vývoj počtu obyvatel SO ORP Dobruška za roky 2015-2022

Zdroj: vlastní zpracování dle (Český statistický úřad, 2023b)

Obrázek 9 zobrazuje graf, který udává vývoj celkových příjmů a celkových výdajů na výkon státní správy v ORP Dobruška za období let 2015-2023. Hodnoty jsou vypočteny na základě Přílohy B. Z grafu je zřejmé, že celkové výdaje na přenesenou působnost ORP Dobruška převyšují celkové příjmy na přenesenou působnost. A to o několik mil. Kč každý rok. Nejvyšší saldo bylo roku 2023 a to - 31 140 276 Kč. Tento rozdíl je dán tím, že oproti roku 2022 městu vzrostly mzdové náklady a tím vzrostly i režijní náklady, také město roku 2023 inkasovalo nižší příjmy ze sankčních poplatků.

Obrázek 9: Vývoj celkových příjmů a celkových výdajů na výkon státní správy za roky 2015-2023 - ORP Dobruška

Zdroj: vlastní zpracování (Město Dobruška, 2024c; Ministerstvo financí ČR, 2024)

Tabulka 9 uvádí vypočtené hodnotící ukazatele na základě Přílohy B. Hodnoty jsou vypočtené na bázi vzorců uvedených výše. Z tabulky vyplývá, že příjmy na přenesenou státní správu složený z příspěvku na výkon státní správy, daňových příjmů ve formě správních poplatků, nedaňových příjmů ve formě sankčních plateb, dotací na výkon agendy OSPOD a příspěvku na výkon sociální práce, nestačí na pokrytí výdajů potřebných k zabezpečení výkonu na přenesenou státní správu, do kterých se počítají mzdové a režijní náklady. Nejvyšší procento krytí výdajů nastalo v roce 2021 a to celými 67,53 %, naopak roku 2019 nebyly kryty výdaje ani z poloviny, tedy 49,71 %. Čím vyšší je procento krytí, tím vyšší jsou celkové příjmy k celkovým výdajům.

Tabulka 9: Vývoj hodnotících ukazatelů za roky 2015-2023 - ORP Dobruška

Ukazatel	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Saldo (v mil. Kč)	-17,38	-18,60	-21,66	-21,37	-27,02	-23,16	-19,25	-22,07	-31,14
% krytí PP	55,87	54,82	51,71	53,12	49,71	60,30	67,53	64,77	54,26

Zdroj: vlastní zpracování (Město Dobruška, 2024c; Ministerstvo financí ČR, 2024)

Tabulka 10 ukazuje vývoj celkových příjmů a celkových výdajů na jednoho zaměstnance vykonávajícího státní správu za období let 2015-2023. Počet zaměstnanců vykonávajících státní správu v ORP Dobruška je 41,8695. Z tabulky je patrné, že příjmy i výdaje na jednoho zaměstnance vykonávajícího státní správu v ORP Dobruška stoupají. Výdaje jsou však vyšší než příjmy, příjmy pokrývají zhruba polovinu výdajů na jednoho zaměstnance státní správy.

Tabulka 10: Vývoj příjmů a výdajů na jednoho zaměstnance vykonávajícího státní správu za roky 2015-2023 - ORP Dobruška

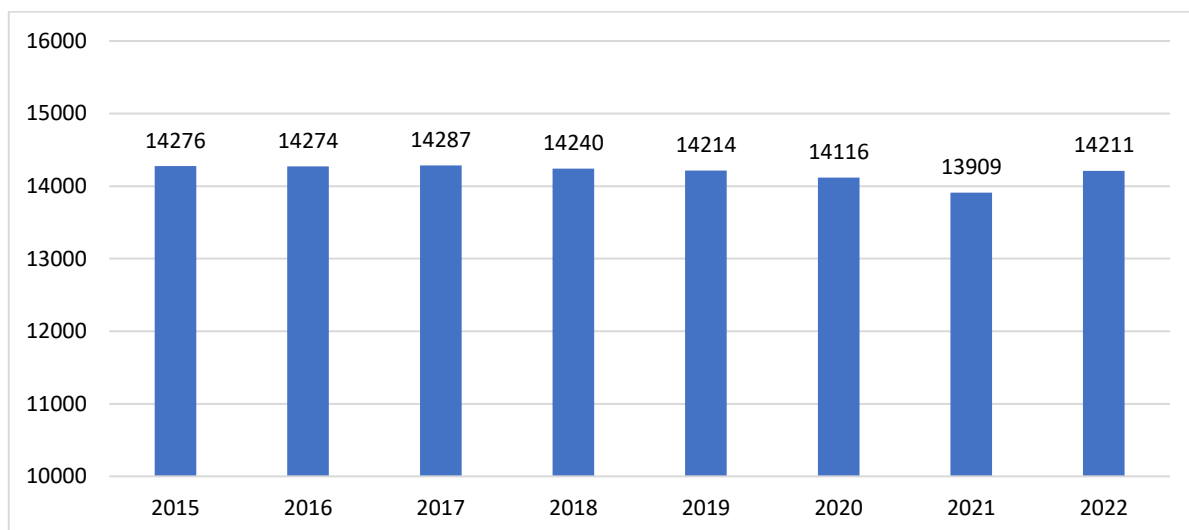
Rok	Příjmy na 1 zaměstnance SS	Výdaje na 1 zaměstnance SS
2015	525 646	940 826
2016	539 065	983 273
2017	554 147	1 071 577
2018	578 430	1 088 923
2019	637 769	1 283 104
2020	839 026	1 391 340
2021	956 060	1 415 751
2022	969 121	1 496 327
2023	882 190	1 625 936

Zdroj: vlastní zpracování (Město Dobruška, 2024c; Ministerstvo financí ČR, 2024)

4.5.2 Město Nové Město nad Metují

Pro účely výpočtů je třeba uvést vývoj počtu obyvatelstva ve správním obvodu ORP města Nové Město nad Metují za roky 2015-2022, uvedeno k 31.12. daného roku, který je zobrazen na Obrázku 10. Z grafu na obrázku je patrné, že vývoj obyvatelstva se v průběhu let podstatně nemění. V roce 2021 nastal mírný pokles obyvatelstva, který byl však roku 2022 opět navýšen.

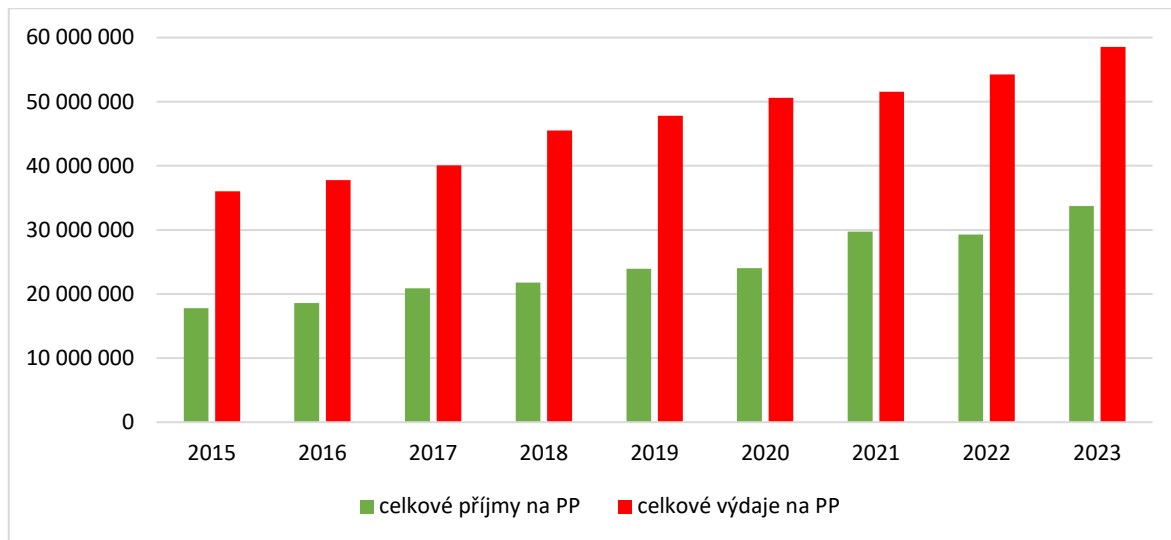
Obrázek 10: Vývoj počtu obyvatel ORP Nové Město nad Metují za roky 2015-2022

Zdroj: vlastní zpracování dle (Český statistický úřad, 2023c)

Obrázek 11 vyobrazuje graf, který udává vývoj celkových příjmů a celkových výdajů na výkon státní správy v ORP Nové Město nad Metují za období let 2015-2023. Hodnoty jsou vypočteny na základě Přílohy B. Z grafu vyplývá, že celkové příjmy na výkon přenesené působnosti jsou výrazně nižší než celkové výdaje na výkon přenesené působnosti. V žádném ze zkoumaných let nebyly celkové příjmy na PP vyšší než celkové výdaje na PP. Nejvyšší rozdíl mezi příjmy a výdaji byl v roce 2020, a to - 26 573 267 Kč.

Obrázek 11: Vývoj celkových příjmů a celkových výdajů na výkon státní správy za roky 2015-2023 - ORP Nové Město nad Metují

Zdroj: vlastní zpracování (Město Nové Město nad Metují, 2024c; Ministerstvo financí ČR, 2024)

Tabulka 11 uvádí hodnoty vypočtených ukazatelů na základě Přílohy B. Hodnoty jsou vypočtené na základě vzorců uvedených výše. Z tabulky vyplývá, že celkové příjmy na výkon přenesené působnosti skutečně nestačí na financování přenesené působnosti ORP. Procento krytí PP se pohybuje okolo 50 % - 60 %. Takový stav je nevyhovující. Čím vyšší je procento krytí, tím vyšší jsou celkové příjmy k celkovým výdajům.

Tabulka 11: Vývoj hodnotících ukazatelů za roky 2015-2023 - ORP Nové Město nad Metují

Ukazatel	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Saldo (v mil. Kč)	-18,24	-19,17	-19,17	-23,73	-23,84	-26,57	-21,81	-24,97	-24,84
% krytí PP	49,35	49,24	52,17	47,85	50,11	47,47	57,68	53,96	57,59

Zdroj: vlastní zpracování (Město Nové Město nad Metují, 2024c; Ministerstvo financí ČR, 2024)

Tabulka 12 ukazuje vývoj celkových příjmů a celkových výdajů na jednoho zaměstnance vykonávajícího státní správu za období let 2015-2023. Počet zaměstnanců vykonávajících státní správu v ORP Nové Město nad Metují je 39,39. V tabulce lze vyčíst každoroční nárůst, jak u příjmů na jednoho zaměstnance vykonávajícího státní správu, tak u výdajů na jednoho

zaměstnance vykonávajícího státní správu. Příjmy pokrývají zhruba polovinu výdajů na jednoho zaměstnance.

Tabulka 12: Vývoj příjmů a výdajů na jednoho zaměstnance vykonávajících státní správu za roky 2015-2023 - ORP Nové Město nad Metují

Rok	Příjmy na 1 zaměstnance SS	Výdaje na 1 zaměstnance SS
2015	451 245	914 331
2016	472 030	958 625
2017	530 917	1 017 628
2018	552 860	1 155 307
2019	607 943	1 213 193
2020	609 655	1 284 275
2021	754 676	1 308 386
2022	742 824	1 376 630
2023	856 067	1 486 584

Zdroj: vlastní zpracování (Město Nové Město nad Metují, 2024c; Ministerstvo financí ČR, 2024)

4.5.3 Komparace obcí s rozšířenou působností Dobruška a Nové Město nad Metují a shrnutí výsledků

V předchozích podkapitolách byly vypočítány jednotlivé ukazatele za komparované správní obvody obcí s rozšířenou působností Dobruška a Nové Město nad Metují. V této podkapitole budou jednotlivé ukazatele porovnány mezi sebou. Tabulka 13 ukazuje vývoj výše salda za komparované ORP za roky 2015-2023. Salda obcí se stupňují. Průměrná hodnota salda ORP Dobruška za uplynulých devět let je 22,40 mil. Kč. Průměrná hodnota salda ORP Nové Město nad Metují je 22,48 mil. Kč. Ve zkoumaném období komparované ORP dosahují v průměru téměř stejného deficitu.

Tabulka 13: Vývoj salda za ORP Dobruška a Nové Město nad Metují za roky 2015-2023 v mil. Kč

Saldo na PP	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Dobruška	-17,38	-18,60	-21,66	-21,37	-27,02	-23,16	-19,25	-22,07	-31,14
Nové Město nad Metují	-18,24	-19,17	-19,17	-23,73	-23,84	-26,57	-21,81	-24,97	-24,84

Zdroj: vlastní zpracování

Další ukazatel, který byl sledován u zvolených ORP je ukazatel procentuálního krytí výkonu přenesené působnosti, který byl definován podílem celkových příjmů na přenesenou působnost a celkových výdajů na přenesenou působnost. V Tabulce 14 je znázorněn procentuální vývoj krytí přenesené působnosti za období let 2015-2023. V ORP Dobruška jsou kryty celkové výdaje na přenesenou v průměru 56,90 %. V ORP Nové Město nad Metují jsou kryty celkové výdaje na přenesenou působnost v průměru 51,71 %. Průměrné krytí výdajů obou zvolených obcí dosahuje hodnoty 54,31 %. Lze tedy uvést, že celkové příjmy inkasované k financování přenesené působnosti zvolených obcí pokrývají polovinu výdajů spojených s výkonem přenesené působnosti.

Tabulka 14: Vývoj % krytí přenesené působnosti ORP Dobruška a Nové Město nad Metují za roky 2015-2023

% krytí PP	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Dobruška	55,87	54,82	51,71	53,12	49,71	60,30	67,53	64,77	54,26
Nové Město nad Metují	49,35	49,24	52,17	47,85	50,11	47,47	57,68	53,96	57,59

Zdroj: vlastní zpracování

Mezi výše uvedenými vzorci, je zahrnut vzorec pro výpočet salda na jednoho obyvatele SO ORP. Vzorec je dán celkovým saldem děleným počtem obyvatel ve SO ORP. Tabulka 15 ukazuje vývoj výše salda na jednoho obyvatele SO ORP Dobruška a Nového Města nad Metují za období let 2015-2022. Tento ukazatel je hodnocen bez roku 2023 z důvodu, že v době vypracovávání práce nebyl zveřejněn počet obyvatel ve SO za rok 2023. ORP Nové Město nad Metují má vyšší saldo na obyvatele SO z důvodu, že v jeho SO žije nižší počet obyvatel

než ve SO ORP Dobruška. ORP Dobruška vykazuje v průměru zkoumaných let částku - 1 057 Kč salda na jednoho obyvatele a ORP Nové Město nad Metují vykazuje v průměru částku - 1 564 Kč salda na jednoho obyvatele. V roce 2021 klesl v obou komparovaných obcích počet obyvatel ve SO, částka salda tedy odpovídá danému stavu.

Tabulka 15: Vývoj výše salda na 1 obyvatele ORP Dobruška a Nové Město nad Metují za roky 2015-2022 v Kč

Saldo/obyv.	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Dobruška	-862	-922	-1 073	-1 056	-1 338	-1 149	-967	-1 092
Nové Město nad Metují	-1 278	-1 343	-1 342	-1 666	-1 677	-1 882	-1 568	-1 757

Zdroj: vlastní zpracování

Za jednotlivé obce byly počítány hodnoty příjmů a výdajů na jednoho pracovníka, který vykonává státní správu na městských úřadech zvolených obcí. Vyjádřeno vždy celkovými příjmy nebo celkovými výdaji dělenými počty zaměstnanců vykonávajících státní správu. Rozdíl mezi obcemi v počtu úvazků vykonávajících státní správu činí 2,5 úvazku (pozn. Dobruška – 41,8695 úvazků, Nové Město nad Metují – 39,39 úvazků). ORP Dobruška má více zaměstnanců vykonávajících státní správu než ORP Nové Město nad Metují. Zkoumané období bylo mezi lety 2015 až 2023. V ORP Dobruška činí průměrné příjmy na 1 pracovníka 720 162 Kč a průměrné výdaje na 1 pracovníka činí 1 255 229 Kč. V ORP Nové Město nad Metují činí průměrné příjmy na 1 pracovníka 619 802 Kč a průměrné výdaje na 1 pracovníka činí 1 190 551 Kč. ORP Dobruška má vyšší příjmy na 1 pracovníka z důvodu celkové vyšší částky celkových příjmů na financování přenesené působnosti. Průměrné výdaje na 1 pracovníka jsou také vyšší než v ORP Nového Města nad Metují z důvodu vyšších celkových výdajů na přenesenou působnost.

V souhrnu lze konstatovat, že financování přenesené státní správy u zvolených obcí s rozšířenou působností v posledních devíti letech nedosahuje pokrytí výdajů příjmy ani z 60 % a dá se označit za nedostatečné. Celkové příjmy na přenesenou působnost nestačí na financování výdajů vynaložených na přenesenou působnost. Tuto skutečnost konstatuje také vedoucí odboru finančního a školského na městském úřadě v Dobrušce v rámci odpovědi na položené otázky na téma financování přenesené působnosti obce, více je uvedeno v Příloze A (Město Dobruška, 2024d). Průměrné hodnoty porovnávaných obcí se liší 5 %

v ukazateli, který ukazuje procentuální krytí výdajů příjmy. Tyto ukazatele lze považovat za srovnatelné. Vývojový trend ukazuje na to, že ani v dalších letech se financování přenesené státní správy zřejmě nezmění, nepříjde-li reforma státní správy, která by dosavadní problémy s nedostatečností výše příspěvku na výkon státní správy a příjmy počítající se na financování státní správy obcí změnila.

Lze konstatovat, že obce nemají schopnost pokrýt výdaje pouze státními příjmy, správními a sankčními poplatky určenými k financování přenesené působnosti. Jsou nuceny dofinancovat výkon přenesené státní správy ze svých finančních prostředků. Komparací bylo zjištěno, že na výši příspěvku mají vliv specifické odlišnosti jednotlivých agend. Svou roli hraje i to, že ORP Dobruška má ve svém obvodu POÚ Opočno. Na základě výstupu lze konstatovat, že právě dekoncentrace procesu je nedílnou součástí postupu přidělování finančních prostředků. Stát musí reagovat na specifika jednotlivých ORP, což je velmi obtížné. Jedno z kritérií ovlivňující výši příspěvku by mohlo být zlepšení komunikace mezi obcemi a státem, a detailní zpětná vazba obcí směrem k jednotlivým ministerstvům. Podle provedené komparace příspěvek na výkon státní správy nestačí ani na pokrytí mzdových nákladů úředníků. Optimalizace příspěvku směrem k vyšší částce, by vedla k menšímu zatěžování obcí v jejich samostatnosti a obce by tak mohly alokovat vynaložené finanční prostředky k dofinancování přenesené státní správy na jiné účely.

V rámci komunikace s městskými úřady zkoumaných ORP byly položeny čtyři otázky. Otázky se týkaly financování přenesené působnosti měst a byly stanoveny ve vztahu ke zkoumanému problému bakalářské práce. Dotazovanými byli vedoucí finančních odborů měst Dobrušky a Nového Města nad Metují. Dotazovaní se shodli ve věci nedostatečnosti financování přenesené státní správy. Uvítali by zvýšení příspěvku na výkon státní správy, aby finanční prostředky, které jsou třeba k dofinancování nákladů vzniklých s výkonem státní správy, mohly městské úřady využít v jiné oblasti. Otázky a následné odpovědi vedoucích odborů jsou zahrnuty v Příloze A. (Město Dobruška, 2024d; Město Nové Město nad Metují, 2024d)

ZÁVĚR

Cílem bakalářské práce bylo analyzovat výdaje a příjmy na výkon přenesené působnosti u obcí s rozšířenou působností, a to v kontextu dostatečnosti jejího financování. Zvolenými obcemi s rozšířenou působností jsou města Dobruška a Nové Město nad Metují. Byl analyzován rok 2024 z pohledu příspěvku na výkon státní správy za celou Českou republiku i za zvolená města a rovněž bylo zkoumáno rozmezí let 2015-2023 z důvodu průkaznosti zkoumaného cíle.

K financování přenesené působnosti obcí slouží příspěvek na výkon státní správy poskytovaný státem. Příspěvek slouží k částečné úhradě výdajů spojených s přenesenou státní správou. Obcím je také poskytován transfer na výkon agendy sociálně-právní ochrany dětí a příspěvek na výkon sociální práce. Výši příspěvku na výkon státní správy každý rok určuje Ministerstvo vnitra České republiky pomocí vydané metodiky. Výši transferu na výkon agendy sociálně-právní ochrany dětí a výši příspěvku na výkon sociální práce určuje Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky.

V první a druhé části práce byly definovány základní pojmy související s veřejnou správou, přenesenou působností a financováním obcí. Ve třetí části bylo blíže uvedeno financování přenesené působnosti. Výzkumná část se zaměřila na dvě vybrané obce s rozšířenou působností, byla provedena komparace financování přenesené působnosti a byl představen vývoj příspěvku na výkon státní správy.

Na základě výsledků výzkumu bylo zjištěno, že obce nemají oddělené účetnictví pro výkon státní správy a samosprávy a nemohou tak přesně stanovit náklady spojené s přenesenou působností. Bylo tedy nutné tyto náklady vypočítat na základě dostupných dat. Komparace byla následně provedena na základě podkladů Ministerstva vnitra České republiky a to metodiky, která stanovuje výpočet nákladů na výkon státní správy. Mezi celkové náklady na výkon státní správy se zahrnují mzdové a režijní náklady. Mzdové náklady byly vypočítány dle počtu zaměstnanců vykonávající státní správu na daném úřadě. Počty zaměstnanců vykonávající státní správu byly určeny na základě kvalifikovaného posouzení vedoucími finančních odborů městských úřadů. V Dobrušce je na výkon státní správy alokováno 49,66 % úvazků a v Novém Městě nad Metují 49,35 % úvazků. Uvedené hodnoty mohou být mírně nepřesné, a proto je důležité vnímat je jako přibližné hodnoty. Režijní náklady byly počítány jako 48 % mzdových nákladů.

Po určení výše nákladů bylo nutné stanovit výši celkových příjmů na výkon státní správy. K financování přenesené působnosti slouží příspěvek na výkon státní správy, dotace na agendu

sociálně-právní ochrany dětí a příspěvek na výkon sociální práce. Tyto peněžní prostředky obce přijímají od státu. K financování přenesené působnosti slouží také vybrané správní a sankční poplatky. Po stanovení výše celkových výdajů a celkových příjmů na výkon státní správy byly vypočtené hodnoty použity k výpočtům hodnotících ukazatelů. Hodnotícími ukazateli bylo saldo na přenesenou působnost, procentuální krytí celkových výdajů na přenesenou státní správu celkovými příjmy na přenesenou státní správu, saldo na 1 obyvatele správního obvodu obce, výdaje a příjmy na přenesenou státní správu na jednoho zaměstnance vykonávajícího státní správu. Hodnotící ukazatele byly užity na základě běžné aplikace ve finančních analýzách. Vzorce byly modifikovány pro účel bakalářské práce.

Cílem bakalářské práce byla komparace výdajů a zdrojů zvolených obcí s rozšířenou působností na výkon přenesené působnosti státní správy a zjištění, zda příjmy k financování přenesené působnosti státní správy, které obce s rozšířenou působností inkasují, jsou dostatečné k financování přenesené působnosti, kterou obce vykonávají. Cíl práce byl naplněn ve zjištění nedostatečnosti financování přenesené působnosti u zvolených obcí s rozšířenou působností.

POUŽITÁ LITERATURA

ČESKO, 1993. *Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky* [online]. [cit. 2023-10-27]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>.

ČESKO, 2000. *Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení)* [online]. [cit. 2023-10-12]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>.

ČESKO, 2004. *Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád* [online]. [cit. 2023-10-27]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/documents/20142/225499/z500_2004.pdf/f5f79625-2959-17ec-d768-20268523d31c.

ČESKO, 2023. *Zákon č. 433/2023 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 2024* [online]. [cit. 2024-03-05]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2023-433>.

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, 2023a. Český statistický úřad: Administrativní mapa SO ORP Dobruška. In: ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Český statistický úřad* [online]. [cit. 2024-03-07]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/11264/17845939/ORP5202.png/84350670-a478-4937-aff2-464d19a3638a?version=1.3&t=1688044550864>.

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, 2023b. *Časová řada - vybrané ukazatele za SO ORP Dobruška* [online]. [cit. 2024-03-22]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/11264/106342330/525202.pdf/2f42c6a7-85c0-4035-be9b-51410e9003a5?version=1.10>.

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, 2023c. *Časová řada - vybrané ukazatele za SO ORP Nové Město nad Metují* [online]. [cit. 2024-03-22]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/11264/106342330/525211.pdf/c2d305ba-3ac7-4a87-8bc8-3d81a3ab7572?version=1.10>.

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, 2023d. Český statistický úřad: Administrativní mapa SO ORP Nové Město nad Metují. In: ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Český statistický úřad* [online]. [cit. 2024-03-07]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/11264/17846113/ORP5211.png/48891afe-a4a4-447b-8459-bc5c854c2916?version=1.3&t=1688044875096>.

ČESKÝ ÚŘAD ZEMĚMĚŘICKÝ A KATASTRÁLNÍ, 2023. Veřejný dálkový přístup k datům RÚIAN. *Dobruška* [online]. [cit. 2024-02-20]. Dostupné z: <https://vdp.cuzk.cz/vdp/ruian/orp/1104>.

ČESKÝ ÚŘAD ZEMĚMĚŘICKÝ A KATASTRÁLNÍ, 2024a. Veřejný dálkový přístup k datům RÚIAN. *Dobruška* [online]. [cit. 2024-03-07]. Dostupné z: <https://vdp.cuzk.cz/vdp/ruian/obce?sort=&ohradaId&kodVc&kodOk&kodOp=1104&kodPu&nazevOb=&statusKod&search=&page=1>.

ČESKÝ ÚŘAD ZEMĚMĚŘICKÝ A KATASTRÁLNÍ, 2024b. Veřejný dálkový přístup k datům RÚIAN. *Nové Město nad Metují* [online]. [cit. 2024-03-07]. Dostupné z: <https://vdp.cuzk.cz/vdp/ruian/obce/574279>.

DENHARDT, Robert B., Janet V. DENHARDT a Tara A. BLANC, 2013. *Public Administration: An action Orientation*. 7th. edition. USA: Wadsworth Cengage Learning. ISBN 978-1-133-93921-4.

Deník veřejné správy: Rozpočtové hospodaření obcí a krajů v roce 2023, 2024. In: *Deník veřejné správy* [online]. [cit. 2024-03-26]. Dostupné z: <https://denik.obce.cz/clanek.asp?id=6957402>.

FINANČNÍ SPRÁVA, 2024. *Daňové příjmy rozpočtů krajů a obcí dle zákona o rozpočtovém určení daní k 1. 1. 2024* [online]. [cit. 2024-02-29]. Dostupné z: <https://www.financnisprava.cz/cs/dane/kraje-a-obce/danove-prijmy-kraju-a-obci/rozpocetove-urceni-dani/danove-prijmy-rozpocetu-kraju-a-obci-dle-zakona-o-rozpocetovem-urceni-dani>.

HENDRYCH, Dušan, 2012. *Správní právo: obecná část*. 8. vyd. V Praze: C.H. Beck. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7179-254-3.

HENDRYCH, Dušan, 2014. *Správní věda: teorie veřejné správy*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7478-561-0.

KADEČKA, Stanislav a Filip RIGEL, 2009. *Výkon státní správy - kompetence, odpovědnost* [online]. [cit. 2023-10-15]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/odk2/soubor/vykon-statni-spravy-kompetence-pdf.aspx>.

KAMENÍČKOVÁ, Věra, 2024. Hospodaří úspěšněji stát nebo obce?. In: *Deník veřejné správy* [online]. [cit. 2024-03-26]. Dostupné z: <https://denik.obce.cz/clanek.asp?id=6956299>.

KRUNTORÁDOVÁ, Ilona, 2015. *Politické aspekty financování českých měst*. 1. Praha: Karolinum. ISBN 9788024627441.

MĚSTO DOBRUŠKA, 2024a. *Odbory a oddělení* [online]. [cit. 2024-03-11]. Dostupné z: <https://www.mestodobruska.cz/urad/odbory-a-oddeleni/>.

MĚSTO DOBRUŠKA, 2024b. *Městská policie Dobruška* [online]. [cit. 2024-03-07]. Dostupné z: <http://mestskap.mestodobruska.cz/index.php?id=6>.

MĚSTO DOBRUŠKA, 2024c. *Městský úřad - interní dokumenty*.

MĚSTO DOBRUŠKA, 2024d. *Městský úřad - komunikace s vedoucí Odboru finančního a školského*.

MĚSTO NOVÉ MĚSTO NAD METUJÍ, 2024a. *Organizační struktura* [online]. [cit. 2024-03-07]. Dostupné z: https://www.novemestonm.cz/urad/povinne-zverejnovane-informace/organizacni-struktura/?ftresult_menu=organiza%C4%8Dn%C3%AD+struktura.

MĚSTO NOVÉ MĚSTO NAD METUJÍ, 2024b. *Odbory MěÚ* [online]. [cit. 2024-03-12]. Dostupné z: <https://www.novemestonm.cz/urad/odbory-meu/>.

MĚSTO NOVÉ MĚSTO NAD METUJÍ, 2024c. *Městský úřad - interní dokumenty*.

MĚSTO NOVÉ MĚSTO NAD METUJÍ, 2024d. *Městský úřad - komunikace s vedoucím Odboru finančního*.

MINISTERSTVO VNITRA ČR, 2016. Ministerstvo vnitra České republiky: Katalog činností vykonávaných obcemi v jednotlivých kategoriích. In: MINISTERSTVO VNITRA ČR. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. [cit. 2023-10-27]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/katalog-cinnosti-vykonavanych-obcemi-v-jednotlivych-kategoriich.aspx>.

MINISTERSTVO VNITRA ČR, 2020a. Veřejnoprávní smlouvy. In: MINISTERSTVO VNITRA ČR. *Ministerstvo vnitra ČR* [online]. [cit. 2023-11-13]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/verejnopravni-smlouvy-159710.aspx>.

MINISTERSTVO VNITRA ČR, 2020b. Metodika pro stanovení nákladů na výkon státní správy v přenesené působnosti. In: MINISTERSTVO VNITRA ČR. *Ministerstvo vnitra ČR* [online]. [cit. 2023-11-23]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/metodika-pro-stanoveni-nakladu-na-vykon-statni-spravy-v-prenesene-pusobnosti.aspx>.

MINISTERSTVO VNITRA ČR, 2023a. *Ministerstvo vnitra ČR* [online]. [cit. 2023-10-27]. Dostupné z: <https://vnitro.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=402a3550d37244228a73a7d09cd9fda1>.

MINISTERSTVO VNITRA ČR, 2023b. *Příspěvek na výkon státní správy* [online]. In: MINISTERSTVO VNITRA ČR. [cit. 2023-11-23]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/prispevek-na-vykon-statni-spravy-prispevek-na-vykon-statni-spravy.aspx>.

MINISTERSTVO VNITRA ČR, 2023c. Ministerstvo vnitra ČR: Příspěvek na výkon státní správy na rok 2023. In: MINISTERSTVO VNITRA ČR. *Ministerstvo vnitra ČR* [online]. [cit. 2023-11-24]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/prispevek-na-vykon-statni-spravy-na-rok-2022-prirucka-pro-obce.aspx>.

MINISTERSTVO VNITRA ČR, 2024. *PŘÍSPĚVEK NA VÝKON STÁTNÍ SPRÁVY PRO OBCE* [online]. [cit. 2024-03-05]. Dostupné z: <https://www.prispevekobce.cz/>.

OCHRANA, František, 2019. *Metodologie, metody a metodika vědeckého výzkumu*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum. ISBN 9788024642048.

PEKOVÁ, Jitka, 2011a. *Veřejné finance: teorie a praxe v ČR*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika. ISBN 9788073576981.

PEKOVÁ, Jitka, 2011b. *Finance územní samosprávy - teorie a praxe v ČR*. 1. Praha: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7357-614-1.

PEKOVÁ, Jitka, Jaroslav PILNÝ a Marek JETMAR, 2005. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. 2., přeprac. vyd. Praha: ASPI. ISBN 8073570521.

PROVAZNÍKOVÁ, Romana, 2015. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing. Finance (Grada). ISBN 978-80-247-5608-0.

REICHEL, Jiří, 2009. *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*. Vyd. 1. Praha: Grada. Sociologie (Grada). ISBN 978-80-247-6935-6.

ÚSTAV ÚZEMNÍHO ROZVOJE, 2022. Mapa správního uspořádání České republiky: Obce s rozšířenou působností. In: ÚSTAV ÚZEMNÍHO ROZVOJE. *Informační web územního plánování* [online]. 15.10.2022 [cit. 2023-11-13]. Dostupné z: <https://portal.uur.cz/images/spravni-usporadani-cr/03-mapa-cr-orp-2019.jpg>.

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A: Dotazy na vedoucí finančních odborů městských úřadů

Příloha B: Komparace obcí s rozšířenou působností Dobruška a Nové Město nad Metují

Příloha A: Dotazy na vedoucí oddělení městských úřadů

Položenými otázkami byly:

1. Jaký je Váš názor na financování přenesené státní správy z pohledu městského úřadu?
2. Považujete financování přenesené státní správy za dostačující (zda příjmy z příspěvků a dotací, které město obdrží od státu, jsou dostačujícím zdrojem na financování přenesené působnosti městského úřadu)?
3. Považujete financování přenesené státní správy za efektivní? Pokud ne, jak by bylo možné financování přenesené působnosti zefektivnit?
4. Pokud státem přiznaný příspěvek není poskytnutý v dostatečné výši, jaké zdroje využíváte k dofinancování nákladů na výkon státní správy?

Vedoucí odboru finančního a školského městského úřadu v Dobrušce odpověděla následovně:

1. Jaký je Váš názor na financování přenesené státní správy z pohledu městského úřadu?

Domnívám se, že decentralizace výkonu státní správy je pro výkon veřejné moci důležitá. Je nutné uplatňovat moc na místních úrovních, aby jednotlivé procesy byly řešeny v rámci potřeb občanů v daných lokalitách, kdy jednotlivé agendy místní správy mohou vykonávat práce obce, které na místních úrovních existují. Proto je nutné financování těchto obcí, které se na výkonu přenesené působnosti podílejí.

2. Považujete financování přenesené státní správy za dostačující (zda příjmy z příspěvků a dotací, které město obdrží od státu, jsou dostačujícím zdrojem na financování přenesené působnosti městského úřadu)?

Příspěvek, který je určen na úhradu výdajů spojených s výkonem státní správy, by měl být určen především na mzdové a provozní výdaje zaměstnanců, kteří vykonávají státní správu v přenesené působnosti. Vezmu-li tedy data, která mám k dispozici, tak 49,66 % zaměstnanců našeho úřadu vykonává přenesenou působnost, tedy zhodnotím-li objem finančních prostředků obdržených na výkon přenesené působnosti je tato částka jen pro posouzení mzdových výdajů nedostačující. Přislíbená výše příspěvku na letošní rok je 19.500.800, - Kč, ale mzdové výdaje na zaměstnance vykonávající přenesenou působnost je dle uvedené procentuální výše v částce 24.830.000, - Kč, a kde pak máme provozní výdaje?

3. Považujete financování přenesené státní správy za efektivní? Pokud ne, jak by bylo možné financování přenesené působnosti zefektivnit?

Na tuto otázku nedokáži odpovědět. V průběhu let bylo aplikováno několik postupů pro určení výše příspěvků, které by vedly ke spravedlivému rozdělení poskytnutých finančních prostředků mezi dané obce, ale dle mého názoru nebylo dosaženo kýženého efektu. Stále existují výrazné rozdíly týkající se krytí výdajů, které jsou spojené právě s výkonem přenesené působnosti.

4. Pokud státem přiznaný příspěvek není poskytnutý v dostatečné výši, jaké zdroje využíváte k dofinancování nákladů na výkon státní správy?

Výdaje města jsou hrazeny z veřejných rozpočtů, konkrétně daňovými příjmy (rozpočtové určení daní, správní poplatky, sankční platby), dotacemi a dále příjmy z vlastní samostatné činnosti.

Vedoucí odboru finančního městského úřadu v Novém Městě nad Metují odpověděl následovně:

1. Jaký je Váš názor na financování přenesené státní správy z pohledu městského úřadu?

V metodice pro obce k Příspěvku na výkon státní správy je řečeno, že Příspěvek je určen na částečnou úhradu výdajů spojených s výkon státní správy, který je doplněn dalšími příjmy a případně dofinancován obcemi. Vzhledem k tomu, že obce vykonávají jak státní správu, tak samosprávu, bude vždy obtížné stanovit přesné výdaje na financování těchto činností. Proto výši Příspěvku považuji za nějaký kompromis, který vychází z hrubých propočtů výdajů, finanční kondice státu a vyjednávají s organizacemi, které obce sdružují (SMS a SMO) a se kterým se musíme rozpočtově vyrovnat. Výkon státní správy obcí na druhé straně představuje i určitý vyšší komfort pro její občany.

2. Považujete financování přenesené státní správy za dostačující (zda příjmy z příspěvků a dotací, které město obdrží od státu, jsou dostačujícím zdrojem na financování přenesené působnosti městského úřadu)?

Výdaje na výkon státní správy jsou dle hrubých propočtů vyšší než Příspěvek i po započtení dalších příjmů z toho plynoucích a dalších dotací (OSPOD, sociální práce). V zájmu města je tedy samozřejmě navýšení Příspěvku a možnost využití volných finančních prostředků na jiné výdaje.

3. Považujete financování přenesené státní správy za efektivní? Pokud ne, jak by bylo možné financování přenesené působnosti zefektivnit?

Zefektivnění teoreticky vidím v možnosti centralizace výkonu státní správy – obnovení okresních úřadů nebo vytvoření státních organizací, které by tuto činnost vykonávaly. Další možností je větší přenesení výdajů na občany – navyšování správních poplatků. A v neposlední řadě je to zjednodušení legislativy, kterou se jednotlivé správní oblasti musí řídit. Každý z těchto kroků má samozřejmě i svoje negativa, a ne se vším bych osobně souhlasil.

4. Pokud státem přiznaný příspěvek není poskytnutý v dostatečné výši, jaké zdroje využíváte k dofinancování nákladů na výkon státní správy?

Dofinancování není nijak rozpočtově vázáno na konkrétní druh příjmů. Obecně tedy – z ostatních příjmů rozpočtů.

Příloha B: Komparace obcí s rozšířenou působností Dobruška a Nové Město nad Metují

Dobruška									
Hodnoty v Kč	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Příspěvek na výkon PP	13 824 800	14 030 200	15 011 100	15 676 400	17 854 700	18 952 500	19 132 500	18 925 900	20 127 500
Správní poplatky z výkon agend PP 1361	3 767 170	3 724 803	3 776 690	3 806 375	3 548 453	3 076 896	3 668 680	4 017 905	4 181 442
Sankční poplatky 221	1 511 112	1 869 713	1 179 507	1 311 442	1 430 063	8 956 716	13 334 312	13 758 082	8 364 795
Dotace ze státního rozpočtu (OSPOD)	2 532 457	2 539 175	2 603 667	2 772 500	3 215 500	3 557 755	3 328 104	3 328 104	3 771 400
Příspěvek na výkon sociální práce	373 000	406 500	630 888	651 849	654 334	585 746	566 172	546 629	491 708
Celkové mzdové výdaje 50	53 596 789	56 014 881	61 045 397	62 033 524	73 095 612	79 261 547	80 652 221	85 242 458	92 625 966
Mzdové výdaje PP	26 616 165	27 816 990	30 315 144	30 805 848	36 299 281	39 361 284	40 051 893	42 331 405	45 998 055
Režijní náklady PP	12 775 759	13 352 155	14 551 269	14 786 807	17 423 655	18 893 416	19 224 909	20 319 074	22 079 066
Celkové příjmy na PP	22 008 539	22 570 391	23 201 852	24 218 566	26 703 050	35 129 613	40 029 768	40 576 620	36 936 845
Celkové výdaje na PP	39 391 925	41 169 145	44 866 413	45 592 655	53 722 936	58 254 701	59 276 802	62 650 479	68 077 121
Saldo	-17 383 386	-18 598 754	-21 664 561	-21 374 089	-27 019 886	-23 125 088	-19 247 034	-22 073 859	-31 140 276

Nové Město nad Metují									
Hodnoty v Kč	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Příspěvek na výkon PP	12 061 000	12 262 700	13 607 300	14 145 300	16 065 000	17 090 300	17 467 600	16 970 000	18 322 900
Správní poplatky z výkon agend PP 1361	3 161 785	2 975 905	3 053 738	2 909 540	2 792 265	2 361 935	2 735 660	2 764 440	2 955 550
Sankční poplatky 221	904 741	1 270 644	1 761 968	1 354 701	1 730 625	1 178 511	5 907 889	5 888 004	8 566 815
Dotace ze státního rozpočtu (OSPOD)	1 433 000	1 608 000	1 716 000	2 475 000	2 500 000	2 660 000	2 725 000	2 865 800	3 150 000
Příspěvek na výkon sociální práce	214 000	476 000	773 813	892 626	858 971	723 573	890 532	771 578	725 231
Celkové mzdové výdaje 50	49 310 648	51 699 445	54 881 516	62 306 641	65 428 462	69 262 009	70 562 325	74 242 810	80 172 688
Mzdové výdaje PP	24 334 805	25 513 676	27 084 028	30 748 327	32 288 946	34 180 801	34 822 507	36 638 827	39 565 222
Režijní náklady PP	11 680 706	12 246 565	13 000 334	14 759 197	15 498 694	16 406 785	16 714 804	17 586 637	18 991 306
Celkové příjmy na PP	17 774 526	18 593 249	20 912 819	21 777 167	23 946 861	24 014 319	29 726 681	29 259 822	33 720 496
Celkové výdaje na PP	36 015 511	37 760 241	40 084 362	45 507 524	47 787 640	50 587 586	51 537 311	54 225 464	58 556 528
Saldo	-18 240 985	-19 166 992	-19 171 543	-23 730 357	-23 840 779	-26 573 267	-21 810 630	-24 965 642	-24 836 032

Zdroj: (Město Dobruška, 2024c; Město Nové Město nad Metují, 2024c; Ministerstvo financí ČR, 2024)